

PO ODKRITJU masnih grobov, kupov mrličev in živih okostnjakov v nacističnih koncentracijskih taborih je general Eisenhower ukazal, da si morajo grozote nacističnega terorja ogledati predvsem župani ondodnih mest. Trije izmed njih so na gornji sliki, v jetniškem taboru pri Gardelegenu. Na levi izmed njih je župan mesta Leipzig, ki je po tem obisku izvršil samomor.

Titu ukazano, da se naj umakne iz Primorske

AMERIŠKI DRŽAVNI PODTAJNIK GREW ODLOČIL, DA SE NAJ VPRAŠANJE TRSTA IN PRIMORSKE REŠI NA MIROVNI KONFERENCI. — V ITALIJI SAMO KOMUNISTI V PRILOG JUGOSLOVANSKIH ZAHTEV

"Kaj bo z vami, vi mejniki štirje: Celovec, Maribor, Gorica, Trst," je vzkliknil v prvi svetovni vojni pesnik Oton Zupančič.

Njegov strah je bil upravičen. Slovenija je dobila le enega izmed omenjenih mejnikov — Maribor. Celovec so dale zmagovite dežele Avstriji in Trst ter Gorico Italiji.

Stara igra se ponavlja. V tem listu smo zmerom poudarjali — od začetka vojne — da kar se Slovenije tiče, nima od angleške in ameriške vnane politike nič prida pričakovati. Angleška vlada je bila naklonjena Italiji v prvi vojni toliko, da ji je obljubila kolikor je hotela — na druge stroške. Wilson je nasprotoval, a ni nič dosegel, razen da je ustavil italijansko mejo ob Rakeku. Vse drugo je šlo pod Italijo. Nekaj zlepa, drugo, n. pr. Reko, so si vzeli Italijani s silo.

Izgleda, da na prihodnji mi-

rovni konferenci ne bo nikogar izmed članov ameriške vlade, ki bi bil Jugosloviji saj toliko naklonjen, kakor ji je bil Woodrow Wilson. Smo preveč zapleteni v zveze z Vatikanom in italijansko reakcijo.

In vrh tega, Angleži žele ohraniti bive italijanske kolonije v sredozemlju v svoji oblasti, a v povračilo pa delujejo, da naj jugoslovansko Primorje ostane v nagrado za italijansko "sobojevnost" i v naprej pod Italijo.

Torej stare imperialistične kupčije, s kakršnimi, so v Londonu in v Parizu pridobili Italijo v prejšnji svetovni vojni iz zavezništva z Avstro-Ogrsko in Nemčijo ter jo s podkupninami pridobili v svoj krog.

Pšice proti Jugoslaviji

Sedaj bi moralo biti drugače, kajti Italija je vendar bila v vojni proti zavezništvu. Stori-la je vse, kar je zmogla, da bi bila Anglija in Zed. države premape (Nadaljevanje na 5. strani.)

KAMPANJA ZA VII. VOJNO POSOJILLO

Dne 14. maja je bila uradno otvorena kampanja za sedmo vojno posojilo. Vlada pričakuje, da bo odziv tako dober, kot je bil v prejšnjih razpisih vojnih posojil, oziroma sedanjí še veliko boljši.

V ta namen želi sodelovanja vseh.

Zmagali smo v Evropi in zmagali bomo v vojni z Japonsko. A vojne stanje.

Vojni stroški v Evropi se bodo za to deželo nadaljevali, ako hočemo, da ne zapravimo zma-

Kupujmo vojne bonde! Sodelujmo, da si jih nabavimo čim-več tudi drugi.

Čemu nesporazumi med Sovjetsko unijo, Anglijo in Zed. državami?

Rusiji sovražen ameriški tisk vztraja pri taktiki, katere namen je doseči to, kar se Hitlerju ni posrežilo: naščuvati Anglijo in Zed. države proti Sovjetski uniji.

David M. Nichol, ki je bil v Moskvi poročevalec čikaških "Daily News", pravi, da sovjetska vlada nima kaj prida zaupanja v ameriško in angleško vlado, slednji dve pa v moskovsko ne.

In samo zaradi tega nezaupanja je toliko vika in krika zastran Poljske.

Nichol razlaga v Chicago Daily News z dne 12. maja, da je bila prejšnja Poljska zid-sovražen zid ob Sovjetski uniji, ki jo je ograjal, da ni v zapadni Evropi nič pomenila. Poljska po svoje, Nemčija po svoje sta jo sovražile, diplomacija Anglije in Francije pa je intrigirala. Posledica te nerodne, zločinske politike je bil fašizem in pa druga svetovna vojna.

Sedaj je Poljska spet predmet takega spora. Rusija noče sebi sovražne Poljske, pa je zategadelj pomagala ustanoviti sebi prijateljsko poljsko vlado in jo priznala. Ameriška in angleška vlada odločno nasprotujeta.

V San Franciscu spletkarijo zastopniki ameriških Poljakov—pravijo, da govore v imenu šest milijonov državljanov poljskega pokolenja—ki zahtevajo, da se ruska armada umakne iz Poljske in jo zaseda, če je potrebno, ameriška in angleška armada.

V poslanski zbornici v Washingtonu je kakega pol ducata poslancev poljskega rodu. Dva izmed njih sta posebno glasna, eden iz Michigana, drugi iz Wisconsin. Slednji si je spremenil ime v O'Konski, da ga Američani laglje izgovarjajo. V kongres je bil izvoljen na republikanski listi, torej proti vnani politiki pokojnega Roosevelta. Ta O'Konski je v kongresu dejal, da je bilo Poljakom boljše pod Hitlerjem, kot pa jim je sedaj 'pod Stalinom'. Veliko šuma je tudi zaradi 16 poljskih politikov, ki jih je sovjetska diplomacija povabila k sebi in jih aretirala. To je bila nerodna poteza, a če je bila upravičena, bo dokazala obravnava, o kateri obetajo, da bo svobodna, to je, da ji bo s pomočjo vnanih časnika-jev prisostvoval ves svet.

Ampak je ena razlika, ki je nepremostljiva: Zed. države in Anglija zastopata v tej borbi kapitalizem, Sovjetska unija pa ga je odpravila in mu je nevarna po vsem svetu. To je pravo jedro vsega spora.

Vojna stala nad 275 milijard dolarjev in na tisoče mladih življenj

Do kapitulacije Nemčije so znašali vojni stroški Zedinjenih držav nad 275 milijard dolarjev in naše izgube na bojiščih pa so do tedaj bile blizu milijonov mož, izmed njih 150.000 ubitih.

Kako ogromni so stroški sedanje vojne, je razvidno iz tega, da so znašali v prvi svetovni vojni le \$25.729.000.000, \$16.000.000.000 pa je vlada potrošila na zenzije vojakom, za obresti na vojne bonde in v razne druge namene, ki so bili v zvezi z vojno št. I.

Imeti moramo v uvidu, da ko smo si nakopali v tej vojni nad petkrat več stroškov kot pa smo jih v prvi imeli, nismo se za prvo vseh plačali, kajti vojaške pokojnine in razne druge podpore se nadaljujejo in v bol-

nišnicah je še mnogo vojakov iz prve vojne.

Poleg 275 milijard dolarjev, ki smo jih potrošili v tem konfliktu pod označbo direktnih vojni stroškov, je vlada potrošila nad 30 milijard dolarjev, ki so le indirektni vojni stroški. In predno bo vojna končana, bo treba nadaljnjih milijard in potem še leto' za letom.

V svojih prvih 151. letih, od kar obstajajo Zed. države, so znašali skupni stroški zvezne vlade (od leta 1789 do 1940) samo 173 milijard dolarjev.

Torej sedaj še enkrat toliko v petih letih, kot prej v 151 letih.

Zvezni dolg znaša sedaj 236 milijard, od katerega bo treba plačevati obresti, dokler ne bo poravnani. In skrbeti bo treba reč tistim, ki jih imajo in pa vojni bonde, ki jih bodo prodali v stiski. A skupni dohodki se bodo znižali za milijone dolarjev na teden in s tem tudi življenjski standard ameriškega ljudstva, ki je bil v vojnem času dvignjen, dočim je v vseh drugih deželah, razen v Kanadi in v Nemčiji, padel.

AFL smatra, da bomo visok življenjski nivo v tej deželi lahko ohranili, če se ne zapletemo preveč v razne mednarodne obligacije in relifne akcije.

Ampak njeni argumenti so plitki. CIO na drugi strani zahteva,

Na bojiščih v Evropi bilo udeleženih nad 27 milijonov ljudi

Ko je bilo 8. maja proglašeno, da je vojne v Evropi konec, so uradi za statistiko omenili, da je bilo v nji direktno udeleženih 27 milijonov mož, fantov in žensk, ali več kot še kdaj prej v zgodovini sveta.

Zed. države imajo pod orožjem okrog 11 milijonov fantov in mož. Izmed teh jih je bilo poslanih okrog štiri milijone na zapadno fronto in v Anglijo. Povirih, ki jih je zbral Associated Press, je dognano, da je imela Sovjetska unija na bojiščih v Evropi in v Mali Aziji deset milijonov mož, Anglija nad milijon, Francija 500.000, vstevši podtalne čete, in Nemčija pa jih je imela nad osem milijonov.

Pod nemško zastavo se je borilo proti zavezniškim 200.000 Rumuncem, 400.000 Bolgarom, 200.000 Fincev, in pa kvizlinske armade Norveške, Hrvaške, Srbije, Slovenije, Češke, Slovaške in pa nekaj divizij, ki jih je poslal na vzhodno fronto diktator Franco iz Spanije.

Vojna je trajala v Evropi od začetka septembra 1939 do prvih dni v maju 1945, ker se nemški oddelki na Češkem, v Sloveniji in na Hrvaškem vzlic premirju niso hoteli podati in so se borili dalje v veri, da če se morajo biti premagani, se bi predali rajše ameriški ali pa angleški armadi, kakor pa ruski. Nekaterim se je ta trik posrečil. Drugim ne. Glavno je, da žrtve te strašne vojne ne bodo zaman. Kajti Evropa potrebuje mir, ne pa vojaških pokopališč, ki jih je nič koliko vsepovsod po njenih krajih, kjerkoli v nji je kaj zemlje za grobove.

Tito nadomešča stare diplomate

Titova vlada stremi prenoviti ves svoj diplomatski štab. Poslaniško mesto v Washingtonu, ki je bilo dolgo let Fotičev monopol, je dobil Srb Stanoje Simić, ki je bil zaeno poslan z jugoslovansko delegacijo na zbor v San Franciscu. Novi jugoslovanski poslanik v Moskvi je Vladimir Popović in v Londonu Ljuba Leontić. On je Dalmatinec. V prejšnji vojni je deloval v Zed. državah za ustanovitev Jugoslavije pod okriljem londonskega odbora.

za razne podpore odpuščenim vojakom, bolnikom, pokojnine sorodnikom ubitih vojakov, vzdrževati bolnišnice itd., kar bo stalo veliko milijonov vsako leto.

Ampak vse te obveznosti in dolgove bo ta dežela zmagala, ker je bogata. Ljudje si bodo z davki plačali svoje bonde samemu sebi in stvar bo v par generacijah izravnana.

Nemogoče pa je vrniti življenja ubitim vojakom. In obligacija do njih je tolikšna, da bi se morali v kongresu in v vladi zares potruditi ustvariti tak mir, da čez nekaj let ne bi bilo treba novim tisočem v smrt na bojišča.

Zed. države izšle iz te vojne kot najjačja velesila

AMERIŠKA UNIJA SI ZGRADILA PRVENSTVO NA OCEANIH, V AGRIKULTURI, INDUSTRIJI IN V OBOROŽEVANJU. — GOSPODARICA PACIFIKA IN ATLANTIKA.—USPEH BREZ PRIMERE V ZGODOVINI

Dasi vojna z Japonsko še ni končana, je jasno, da jo bodo Zed. države odločilno premagale prej ali slej. Ni je države na svetu, ki bi bila sedaj toliko močna, kot je ta dežela.

Vloga vladarice oceanov premenjena

Skozi dolgo dobo je veljala Anglija za vladarico morja širom sveta. Sedaj imajo ta privilegij Zed. države, toda v večji meri, kot ga je Anglija še kdaj imela. Bodisi na Pacifiku, ali na Atlantiku, ob obeh obalah Severne in Južne Amerike, pa do Azije, in do Anglije in evropske celine, je ameriška mornarica dobila moč kot je še niti Anglija ni imela v dobi, ko se je ponašala, da njen prapor obvelja na vsakem morju.

Vzelo je milijarde dolarjev, da so Zed. države postale na morju to, kar so, in vzelo bo nadaljne milijarde, da si premoč ohranijo. Kajti Anglija se je odločila tekmovali z nami, ne pa nas prekositi, ker ve, da tega ona nič več ne zmore.

USA tudi na kopnem močna sila

Ko je Nemčija podpisala brez-pogojno kapitulacijo, so bile Zed. države tudi na kopnem mogočna vojna sila. Okrog deset milijonov dobro izvežbanih vojakov je bilo v nji. In jih je še. Samo ruska armada se lahko ponaša, da je jačja v številu in da je dosegla več zmag v

borbi z Nemčijo. In pa da ima ruska armada več žrtv, kot pa šteje mož vsa naša armada na morju in na kopnem.

To lahko tudi pomeni razliko, da je naša kopna armada vzlic ofenzivi, ki jo je imela v Franciji in potem v Nemčiji, manj utrjena, kot katerakoli druga.

Velesila v produkciji

Ko je pokojni (?) Hitler napovedal vojno Zed. državam, se je oglašil pokojni predsednik Roosevelt z neverjetno zagotovitvijo, da bodo Zed. države "arzenal demokracije". To označbo pa si je zamislil tako, da bomo producirali mi sami v tej deželi več, kot pa vsi naši sovražniki skupaj in tudi več, kot vsi naši zavezniški skupaj. Tako se je tudi zgodilo.

Nemci takrat tej Rooseveltovi zagotovitvi niso verjeli, a sedaj, ko so firerja pokopali, ali pa ga kam skrili, zagotavljajo, da je vojno odločila produkcijska sila Zed. držav.

Neglede na mnenja raznih časnika-jev, je to resnica. Ameriška sila v produkciji je pomagala vsem zavezniškim deželam toliko, da se je tretji rajh moral zrušiti.

Priznanje Rusiji

Sodobni časnika-ri se sicer prerekajo, dali bi mogle Zed. države zmagati brez Sovjetske (Nadaljevanje na 5. strani.)

Težave, ki nam jih je povzročila vojna in jih še ne bo kmalu konec

Glasillo unije premogarjev United Mine Workers Journal je dne prvega maja izšlo samo na 16. straneh. Uprava je pojasnila, da ni dobila papirja niti toliko, kot bi ga po vladnih odredbah smela dobiti. In tako je moral United Mine Workers Journal iziti namesto na 24. le s 16. stranmi. To pri urejevanju lista veliko pomeni, kajti če imaš gradivo, ne pa papirja, ne moreš povedati vsega, kar bi rad. UMW se pritožuje, da mu merodajna vladna oblast nomena nagaja, češ, nji prijateljski listi dobe dovolj papirja, a glasillo premogarjev, ki ji ni prijazno, pa se je moralo skriti.

Resnica je, da so vsi listi v zadregah, pa naj bodo vladi sovražni ali prijazni. V Chicagu je začel v pričetku vojne izdajati dnevnik "The Chicago Sun" multimilijonar Marshall Field, v namenu, da bo tekmoval z dnevnikom "Chicago Tribune", ki ga izdaja enako bogat Robert McCormick. A dasi je bil Chicago Sun urejevan skoz in skoz v prilog Rooseveltove politike, je bil vzlic temu bolj nadlegovan od vladnih oblasti, kot pa Tribune. Vzrok temu je, ker je Sun razmeroma nov list in da niti svoje tiskarne nima, dočim ima Tribune svojo palačo, papirnice v Kanadi, svoje ladje, ki ji dovažajo papir in pa vpliv v kongresu. In časniška agencija — ena največjih na svetu — Associated Press — je v glavnem pod McCormickovo kontrolo.

Vzlic milijonom, ki jih Marshall Field lahko razsipa, je moral prošlo nedeljo podražiti nedeljsko izdajo svojega dnevnika z 10 na 12 centov. In vrh tega ga sme tiskati le toliko izvodov kot mu oblast dovoli papirja, kar pomeni, da tisoče in tisoče ljudi, ki bi ga radi kupili, ga ne dobe, dočim je Tribune in Hearstovega lista na kupe po vseh časopisnih stojnicah. A tudi ta dva sta morala skriti svoj obseg.

In ko smo pisali o težavah, ki jih ima letošnji Majski glas, se nismo nadejali, da jih bo toliko kot jih je. Gradivo je postavljeno, a papirja zanj še zmerom ni dovolj, dasi je nam bil obljubljen. Torej je zamuda neizogibna.

Vojake odslavlajo in delavce iz fabrik, a kaj seda?

Vsled končane vojne v Evropi, ki je bila ogromna, in bližajoče se zmage nad Japonsko, je vlada preklicala mnogo vojnih naročil in municijska industrija odslavlja delavce v tisočih in stotisočih. Tega je bilo pričakovati. Ne bi imelo smisla producirati tanke, bojna letala, topove in puške, ko imamo vsega tega že več kot dovolj. In tudi novih ladij ni več treba, vsled česar so posebno prizadete ladjedelnice. v San. Franciscu, Portlandu, Seattlu in druge ob našem Pacifiku in Atlantiku.

V nekaj mesecih bo odslav-

ljenih iz armade nad poldrug milijon mož, in iz tovarn ter rudnikov pa tudi približno toliko, morda še več.

Zvezni kongres, ki se bavi s svojimi posebnimi odseki s tem problemom, pa nima še nobene načrta, kaj storiti, da se prepreči brezposelnost. Zanaša se, da bo to vprašanje rešil "private enterprise". A že sedaj, po par tednih prenehanja vojne v Evropi, mu je očitno, da privatni delodajalci ne bodo kos tej nalogi, kakor ji še niso bili nikdar prej.

Od začetka bodo brezposelnim pomagali prihranki, nam-

reč tistim, ki jih imajo in pa vojni bonde, ki jih bodo prodali v stiski. A skupni dohodki se bodo znižali za milijone dolarjev na teden in s tem tudi življenjski standard ameriškega ljudstva, ki je bil v vojnem času dvignjen, dočim je v vseh drugih deželah, razen v Kanadi in v Nemčiji, padel.

AFL smatra, da bomo visok življenjski nivo v tej deželi lahko ohranili, če se ne zapletemo preveč v razne mednarodne obligacije in relifne akcije.

Ampak njeni argumenti so plitki. CIO na drugi strani zahteva,

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Strah posedujočih v Evropi pred zahtevami za socializacijo bogastev

Na Madžarskem dele zemljo med kmete, ki so jo obdelovali. Stari fevdalni red, ki se je obdržal po prejšnji vojni še na krmilu, in zemljo še v svoji posesti, je bil takrat otet z rumunsko oboroženo intervencijo in s pomočjo Francije ter Anglije, ki sta poskrbeli, da je bila vsaka takozvana "komunistična" revolucija zadušena kjer se je pojavila: na Ogrskem, na Bavarskem, v Nemčiji, v Italiji itd. Le v Rusiji jim ni uspelo, čeprav so se umešale v njeno revolucijo ter v njeno civilno vojno vse zavezniške velesile, posebno Francija, Anglija, Zed. države in Japonska.

Posrečilo se jim je koncem konca zgraditi okrog Sovjetske unije le takozvani sanitarni kordon — cordon sanitaire —, ki je obstojal do sedanje vojne. Hitler mu je prilival ognja s trditvijo, da je njegov nacizem nastal v namenu pomesti z boljševidom in marksizmom, in ruske barbare pa pognati čimdalje v notranjost Azije.

Ampak vojna je velika špekulacija. Hitler in Mussolini, pa Hirohito, ki so tvorili takozvano osiše na temelju "protikomunistične" zveze, so igrali, in prva dva že vse izgubila in svoje življenje ob enem. Zadnji člen osiše — Japonska — se še upira, a jo čaka enak konec.

Namesto "sanitarnega kordona" okrog Rusije nastaja veriga nji prijateljskih vlad. Ampak to bi še bilo, ako bi te vlade ob enem razumele demokracijo tako, da naj ostane ekonomski red v njihovih deželah kakor je bil. Objubile so sicer, da ne bo "komunizma", ne "kolektivizma", a ljudstvo v teh krajih s tem ne soglaša. Vlade mu morajo vzlic nejevolji Washingtona in Londona bolj in bolj popuščati.

S kapitulacijo Madžarske je bil v nji obsojen na svoj konec stari fevdalni red in kasta magnatov se je morala umakniti novim ljudem. Sicer svoje socialne revolucije delavci in kmetje ne izvajajo na način, kot jo je Rusija izvedla, ampak stopnjoma, po dogovorih, ki so bili sprejeti na sestankih med ministri vnanjih zadev v Moskvi, in med načelniki vlad v Teheranu in v Jalti. Stalin je svojima tovarišema objubil, da rdeča armada ne bo usiljevala svojega ekonomskega sistema nikomur. Ampak kamor je prišla, je poskrbela, da je v tisti deželi nastala Sovjetski uniji prijateljska vlada. Vsaka Rusiji prijateljska vlada pa je ob enem prijateljska sistemu socializiranega gospodarstva. Tako se to tendenco opazuje v vseh deželah, ki jih je Rusija vzela pod svojo "sfero vpliva".

Tudi Rumunija ne bo več to, kar je bila pod Karlom in Hitlerjem. Saj iz doseganih dogodkov v nji je soditi, da uvaža nov socialni red sicer polagoma, toda z določnim namenom, da se mora staremu redu storiti konec. To je mogoče le, ako se ga nadomesti z novim. Da-li bo Rumunija, kjer je ljudstvo na silno nizki stopnji izobrazbe, res postala idealno socialno organizirana država, je vprašanje, kajti odvisno je, kakšno vlado bo imela. V tem med zavezniški ni soglasja. Vlado, kakršno si želi za Rumunijo Moskva, ni po volji ne Londonu, ne Washingtonu. A tako, kakršna je bila prijateljska pred to vojno Londonu, Parizu, Washingtonu in potem še Berlinu, pa Stalin ne mara.

Dežele, v katerih se ekonomski preobrat že izvaja, so poleg Madžarske in Rumunije posebno Jugoslavija, Bolgarija, Čehoslovaka, Francija in Italija.

V Franciji gre polagoma. Z nasilnostmi v nji ne bi šlo, ker so tam ameriške in angleške čete, pripravljene zadušiti vsak prekucaški poskus, ki bi temeljil na sili. Tako bo v Franciji kapitalistični sistem bržkone še ostal. Dasi je bil poguba za državo in glavni vzrok njenega poraza, in čeprav je pomagal Mussoliniju, Hitlerju in Francu, ima vzlic temu oporo ameriškega in angleškega kapitalizma in s tem močne pristaše v zavezniških vladah, v tistih namreč, ki verujejo v obvarovanje gospodarske uredbe v korist privatnega izkoriščanja.

Vendar pa Francija kljub vsemu prehaja v tako gospodarstvo, ki se nagiba k socializmu. Ako bi moglo francosko osvobodilno gibanje imeti pri tem odločujočo besedo, bi bil tak gospodarski preobrat že izvršen. Toda zavezniško vrhovno poveljstvo ga ni dovolilo. Torej je treba delati počasi, in ta "počasi" je v prvi vrsti v prid onih, ki delujejo, da se Francija povrne v ekonomsko politiko Lavalove sorte.

Končno besedo bo imelo ljudstvo, in kako ono čuti, so pokazale nedavne občinske volitve v Franciji.

V severni Italiji je tendenca mase popolnoma revolucionarna. S fašizmom in s starim ekonomskim redom hoče do kraja pomesti. Demokracijo si tolmači povsem drugače kot pa zavezniški vrhovni poveljniki v Italiji general Alexander in ameriški generali. Vatikan deluje, da bi zavezniške čete ostale še dolgo v Italiji, da jo obvarujejo pred civilno vojno in "komunizmom". To se pravi, da naj jo ščitijo za stare privilegije.

Potem je tu vprašanje Nemčije. Nacizem je sicer imel vero v privatno svojino in jo je kapitalistom štivil, a ob enem je nemško ekonomijo organiziral na podlagi planiranega gospodarstva in v njemu so se morali strogo ravnati po vladnih naredbah delavci kot delodajalci.

Kaj sedaj z nemško ekonomijo? Nazaj v tako, kot je bila po prvi svetovni vojni? Pomenila je brezposelnost, živatarenja in finančne polome. Ne, te ne bo več nazaj. A kaj s sedanjo, ki je

VJACESLAV MOLOTOV se je minuli teden vrnil s konference združenih narodov v San Francisco nazaj v Moskvo, kjer ga čakajo nujni posli. Izmed vseh državnikov je on med zbranimi diplomati, časniki in v ameriški javnosti vzbujal največ pozornosti. Molotov govori samo rusko, a vzlic temu se je prikupil večini časnikov in na konferenci je pokazal, da je kos nalogi, radi katere je bil poslan v to deželo. Molotov je v sredi na gornji sliki. Na levi je ameriški poslanik pri sovjetski vladi Harriman, ki je bil ob tej priliki v San Francisco, na desni pa Gerald Drew, član ameriškega državnega departmanta.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Lavorike v pesku...

Lakote po tuji zemlji se nariodi do današnjih časov niso otresli. Razlika med njimi je le ta, do so se nekateri, hočeš ali nočeš, morali zadovoljiti s svojimi deležem, medtem ko žari drugim še zmerom lakota iz oči. Od teh si jo nekateri teše s kolonijami poslužno se pretveze, da je treba širiti civilizacijo... Kdo so prvi pionirji? Da, uganili ste! Prvi so misijonarji, ki pridejo v divjino reševati duše; za njimi oblast, ki rešuje zemljo... Prvi seznanjajo divjake z Bogom, ki plačuje z nesebi in kaznuje s pekлом, uče jih brezpozojne pokorščine od Boga in ljudi, ki jih je sam Bog k njim poslal — in oblast je tudi od Boga... Drugi iščejo sirovine in imajo namesto Boga svetovni trg v glavi.

In preden se "osrečeni" divjaki prav zavedo, so v dvojni mreži. Za civilizacijo niso domačini tako kmalu ali nikoli zreli, za izkoriščanje pa dozore kar čez noč, ko jih prepejstijo misijonarji. — Dajte, zbirajte centke za uboge divjake, ki ne vedo nič o Bogu...

In potem imamo še narode, ki jim je doma pretesno, zato razpisujejo nagrade za čim več rojstev, čim večji porast družin, da jim bo še tešje. Kajti je svet velik, in meje so le za take kot smo vi in jaz, ki imamo božje in človeške postave nad sabo.

Za narode je pa to drugače. Pojavi se Mussolini, pojavi se Hitler, ki se spoznata na narodovo srce, spoznata, da je treba narodu nekakšne devige Orleanske, da ga povede iz vsesplošne zmede in obubožanosti.

"Prevarani smo!" se čeljusti eden, "za naše zmage smo bili preslabo naplačani! Jaz, jaz, jaz vas povedem do novih zmag, do zemlje in blagostanja, ki gre slavnim potomcem slavnih Rimljanov. Živeti nevarno je živeti junaško! In mi, mi smo narod junakov!"

bila skozi do kapitulacije izborna organizirana in v stanu producirati ogromne količine raznega blaga? Jasnó, ta nemška ekonomija je vsled poraza in porušenih mest povsem iz tira.

Torej bo treba nekaj graditi popolnoma od kraja. Kako? Mar na združni, kolektivni podlagi? In če ne na kolektivni, ali bodo nemški kapitalisti zmožni ustvariti "izobilje" v sistemu, ki ga sedaj v Zed. državah radi lepšega imenujemo "free enter prise"?

Kako se bodo glede tega domenile Rusija, Anglija in Zed. države?

Vse je še v negotovosti. Vemo pa, da v ekonomskih nazorih ni med Rusijo na eni in Anglijo ter USA na drugi nič skupnega.

In kako bi tudi moglo biti, če pa eden verjame v privatno lastništvo in s tem v izkoriščanje za privatni profit, drugi pa zagovarja sistem kolektivnega lastništva v korist splošnosti.

Razredni boj se torej nadaljuje, neglede kako se ogibajo priznati to resnico. In nadaljeval se bo, dokler ne postanejo rudniki, industrija in prometna ter distributivna sredstva vsepovsod ljudska posest.

Tako se je drl Mussolini vzdolž in vzdor po Italiji, dokler ni pokrpal grdo razdrapano laško ničemurnost pa pohladil figovstvo laške vojske z blagodejnim obližem. Poraze je pretvoril v zmage ter ponavljal to laž toliko časa, da je uveril zadnjega Kalabreza o nepremagljivosti laške vojske. Znašali so piske in prstane poročne za vojne priprave, celo v Ameriki so nabirali denar in zlatino v ta "lepi" namen. Skofje pa so blagoslavljali oboroženo Mussolinijevo vojsko. Ves narod je vzklikal "il duce! Viva il duce!" Kar duce reče, je vse živa resnica: kar on ukrene, je vse prav ukrenjeno...

Pravijo, da Bog že ve, zakaj ni kozo ustvaril dolgega repa. Ustvariti ga ni mogel niti Mussolini vkljub vsemu prizadevanju. Sledil je polom. Slavni potomci slavnih Rimljanov kolnejo zdaj svojega cesarja. Obrcali in opljuvali so celo njegovo v prahu ležeče truplo...

Nekateri tukajšnji listi so pisali, da si je italijanski narod s tem činom opral svojo čast in si vrnil ponos...

Ni ga boljšega beleža, nego je uspeh. Častno je bilo s tanki in bombniki zbiti bosopeto Etiopijo na tla. Častno je bilo požigati in oplajati njim tuja sraga. Vse to je bilo častno in ponosno so se trkali na "junaška" prsa.

Vest? Mussolinijev prapor in črna srajca, to je bila vest. Njihovo orožje je blagoslovila cerkev in papež sam molil zanje.

O čast! V njenem siju so se svetili norci, lopovi, morileci in bili so v očeh njim enakih velik modrijani, pošteniaki in odrešeniki — dokler jih je kronal uspeh! Ko pa je velikemu mo-

drijanu in odrešeniku spodletelo, je tudi čast omahnila in se znašla v prahu. Obrcali so jo in opljuvali.

Papež jih je kritiziral. Nič čudnega. Saj dobro ve, ali bi moral vedeti, da je bilo na prašnem milanskem trgu opljuvano tudi krščanstvo, tako krščanstvo, ki blagoslovlja osvojevalno orožje v rokah organiziranih tolp, pripravljenih, da sejejo smrt in zločinstvo po pokrajinah, do katerih nimajo pravic. Papež bi si moral zapomniti, da sta geografija rimskega kriza in geografija laškega meča dvoje, in meč je škrbast... Lahko se potare i križ...

POLJSKI SOCIALISTI GLEDE VPRAŠANJA VLAD V TEŽAVNI SITUACIJI

Februarja smo v tem listu poročali, da je bilo izmed Londona poljskih socialistov v odboru na višku krize pet odborov za umik iz zamejne vlade in šest, da naj ostanejo v nji.

Dne 14. marca pa je poročal Peter Whitney čikaškemu Sunu iz Londona, da je nastala med poljskimi socialisti v zamejstvu nova kriza, ker je novimoenovani vrhovni poveljnik poljske armade v Italiji in v Sredozemlju začel čistiti iz nje poljske generale liberalnega mišljenja. V protest proti temu je vodilni socialist Jan Kwapinski resigniral iz vlade, dasi premier Tomasz Arciszewski njegovega izstopa ni hotel sprejeti.

Socialisti na Poljskem pa so svojo stranko reorganizirali s stališča sodelovanja v lublinski vladni in sodelovanja s Sovjetsko unijo. Mnogi v Londonu in v New Yorku trdijo, da so vse take stranke "moskovsko maslo" in lutke v njenih rokah. Ampak je zelo verjetno, da se bo izkazalo, da so pristne in za preobrat v Poljski ne samo v papirnatih resolucijah, ampak v praksi. Na Poljskem se gre sedaj zares za preobrat zato toliko splet in vpitja.

V kampanjah imajo obilo denarja demokrati in republikanci

Senator Guffey, demokrat iz Pennsylvanije, je v senatu nedavno izjavil, da so potrošili republikanci v njegovi državi v lanskoli volilni kampanji tri milijone tri sto tisoč dolarjev in še jim je ostalo za prihodnjo kampanjo \$875,000.

To pomeni, da lahko dobre republikanci v eni državi več za svojo volilno kampanjo v enem volilnem boju, kot pa je prejela v take namene denarja socialistična stranka v času vsega svojega obstoja. To je sicer demokracija, ampak napačne sorte, ker jo kapitalizem poseduje.

Kako je z vašim znanecem, sosedom, prijateljem? Ste mu kdaj priporočili, da naj si naroči Proletarca? Poskusite, morda ga pridobite!

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Dan zmage

Kot da se je sam Jupiter Pluvius razveselil v svojem Olimpu, je posvetilo v torek 8. maja solnce — na dan, ko je bila proglašena zmaga nad Nemčijo. Malo manj ko šest let nazaj je pognal Adolf Hitler svoje mobilne legije na Poljsko. V teh strahovitih letih se je dogodilo toliko zgodovine in toliko trpljenja, kot ga še ni videl in prežal človek od začetka sveta.

Nemogoče je danes opisati vse to trpljenje, katerega so prestali in utrpeli narodi, katere je zaslužnil fašizem. Se posebno nam, ki smo samo od daleč gledali to strahoto, je skoro nemogoče pojmovati, da je nekaj takega v dvajsetem stoletju sploh mogoče.

Golgota

Strme sem gledal strahovite slike, katere so padale na platno v kinematografu. Slike so bile snete v tistih strahotnih taboriščih v Nemčiji — v Belsen, Buchenwaldu, Auschwitzu, Heppenheimu itd. Vse grozote, o katerih si čital, vsa zgodovina največjih krvnikov, kar jih je poznalo človeštvo, izgine v ozadje, ko vidiš delo teh največjih, činičnih sadistov, kateri so izpopolnili muke in morijo na znanstveni podlagi. Nero, Hellogabal, Kaligula itd. so ubijali za zabavo — ali to je bilo v odprtih arenah in v mnogih slučajih so imeli sužnji orožje za saj začasno obrambo proti zverinam. Toda v Buchenwaldu se je ubijalo na najrafiniranjši način. Tu so sužnji delali, dokler jim niso omagale moči, nato so na njih eksperimentirali zdravniki; kar je ostalo med njimi živega, so jih pometali v sežigalnike, v katerih so jih sevrili do osem sto na dan.

Ko so prišli ameriški vojaki — menda malo prehitro za te rablje — so samo v enem taborišču našli dvainštirideset tavornih vozov naloženih s trupli. V tej strahotni skladovnici je bilo še precej — živih. V vseh teh taboriščih so našli vojaki globoke jarke s tisoči napol segnitih trupel. Peči niso delale dovolj hitro. Med temi sužnji je bilo največ Židov in Slovanov.

To je Golgota, pred katero ti zmanjka besede... Ali se bo človeštvo kaj naučilo ob tem morju krvi?

V Sloveniji

Ljubljana osvobodjena! Gotovo potrkavajo zvonovi, kot je pri nas navada ob žegnjanju, in takega žegnjanja še ni videla naša rodna zemlja. Po štiriletni temi sužnosti, sužnosti in nepisnem trpljenju, je zasijalo solnce — dan zmage. S ponosom gledajo naši borci, katerih dom je bil gozd in gora, na svojo rojstno grudo, s katere je bil pognan nečloveški osvojevalec. To je čut, katerega občuti samo tisti, kateri se je boril, mi tukaj si ga samo predstavljamo. Ob tem zgodovinskem trenutku sklonim glavo, kakor je to storilo tisoč drugih, našim hrabrim ljudem v stari domovini — tistim, kateri so ostali živi — in tistim, k so dali življenje za poraz fašizma. In to ne velja samo za naše ljudi v domovini, ampak za vse tiste, kateri so padli v tem boju.

San Francisco

Precej črnila se porabi o tem predmetu. Vsakemu je gotovo jasno, da je ta mirovna konferenca zelo važna. Ni moj namen razpravljati o tem, kajti vem, da v letih, kateri pridejo, se bo precej spremenilo. Tone Zagar, kateri zastopa naš dnevnik Prosveto, je v par svojih poročilih zelo dobro opisal to konferenco; in če se dovoli še par fašistom, kot se je Argentini, vstop v to takozvano mirovno konferenco, bo precej njej posvečenega pomena izgubilo svoj pomen.

Nekaj kar dela precej ovire je poljsko vprašanje. Meščanski časopisje, še posebno McCormickovo in Hearstovo, grmi o poljskih demokrati in demokraciji Poljski, katere veliki duhovni so skrahirani politični v poljski vladi v Londonu. Z aretacijo 16 privržencev te vlade, katere so zaprli Rusi, kot pravijo vsled sabotaže v ozadju rdeče armade, radi katere je več sto ruskih častnikov in

vojakov izgubilo življenje, se je ta spor še povečal. Glede demokracije Poljske, kot je bila pred vojno in kakor je v večini reprezentirana v inozemstvu, se lahko konstatira, da je bila stodoletno fašistična.

Poljsko plemstvo, katero je posedovalo 39% poljske zemlje, šteje samo 1% poljskega prebivalstva. Koliko je lastovala cerkev in kakšne so bile razmere, politične in ekonomske, je čitateljem Proletarca menda precej znano. Tudi je nam znano ljubimkanje poljske šlahte z nemškimi nacija pred letom 1939.

Predno se zaključi ta konferenca, bo skoro gotovo prišlo na vrsto vprašanje Španije. El Caudillo je nedavno zopet pokazal, da se človek v gotovih časih in raznih prilikah lahko spokori, in da mu bela halja spokornika zelo lepo pristaja. Samo če bi ne bile njegove roke tako krvave! Ali tudi prste si je Franco lepo očistil. Ljudje božji, v Španiji je danes svoboda tiska ter popolna verska svoboda. Ampak z malo izjemo: govoriti lahko kar hočeš, samo nesmeš niti z eno samo besedo kritizirati Francovo vlado. Verska svoboda je popolna, zopet z malo izjemo: samo katoliška vera je dovoljena v Španiji...

Po svetu

V zadnjem mesecu nemškega nacizma je Argentina napovedala vojno Nemčiji. Irski de Valera je izrazil ob smrti (?) firerja svoje sožalje. Isto tako Španija in Portugalska. Obe te deželi sta pretrgale stike z Nemčijo.

Laval si je dobil začasno zavetje v Španiji. In pravijo, da so našli Jožeta Goebbelsa in njegovo družino — mrtve v Berlinu.

Pri nas

Krnelova Tribuna je prinesla iz San Franciscasenzacionalno vest, da je jugoslovanski ministar in zastopnik na mirovni konferenci Šubašič v smrtnem strahu pred komunistično likvidacijo. Poroča, da se Šubašič niti ne pokaže na ulico. Krnel se zadnje čase zelo zanima za Jugoslavijo.

Pravijo, da smo v Chicagu zanič, ter da nismo za povišanje plač. Evo: Naši mestni očetje, kateri so dosedaj za svoje "težko" delo prejeli \$5,000 na leto, so si povišali plačo na \$7,500. Torej dva tisoč petsto približno. To ni "little steel formula". 50% se že pozna. O tem se bo glasovalo to jesen.

Naše gibanje

To je Proletarčevo jubilejno leto. Zapomnimo si to, sodrug! Piknik, kateri se vrši v nedeljo 17. junija v ta namen mora biti USEPH.

O ruskem relifu nimam ta tedni nič za poročati.

Vojna škoda v Angliji znaša štiri milijarde

Angleška vlada ceni, da so nemški letalci in V-bombe napravile od pričetka pa do konca vojne nad štiri milijarde dolarjev škode.

Tole mi ne gre v glavo?

Cemu se uradni Washington toliko trudi za pridobitev demokracije Poljski, ki je že v socialnem preobratu, a ob enem pa priboril priznanje argentinskih fašističnih vlad za članico združenih narodov, to mi nikakor ne gre v glavo.

POVESTNI DEL

VLADIMIR RIJAVEC:

Brazda

"... Synchronosis epiphyseos... Pars fibrosa capsulae articulationis talocrualis... articulationis..."

Dež je pršil. Od jutra že. Enakomerno in brez prestanka. Kaplje so se oprijemale šip na oknih in počasi polzele po njih navzdol. Trkale so nalahko in vljudno... pa niso mogle, kljub svoji živahni vztrajnosti, nikogar pripraviti, da bi se pozanimal zanje. One večje, ki so padale s strehe, so med svojim kratkotrajnim potovanjem od žleba do s pločevino obitega prizidka pod Ivanovim oknom pokukavale skozi okna, mimo katerih jih je vlekle k tlom; — potem so se razbile, žalostno tožeč. Ivanu se niti ni zdelo, da bi tožile, njihov konec se mu je dozdeval bolj kot vprašanje:

"Za-kaj? — Za-kaj? —"

Da, zakaj?

"... Articulation talocrualis — articulationis —"

Se ne preveč obrabljen anatomski atlas mu je zastakol pod komolcem ter prekinil mir v sobi. — In spet je bila kot ječa. Železne rešetke na ozkem oknu so še povečavale ta vtis. Mračno je bilo v njej, pa je bilo še daleč od polnoči. Sosednja hiša ji je jemala vso svetlobo in če se je Ivan kdaj zazrl skozi okno, ni mogel videti prav nič drugega, kot gol, surovo obdelan zid in pa okno v njem, nič večje in nič manjše od njegovega, toda brez železnih rešetk, in zdelo se mu je, da mora biti v sobici tam nasproti, mnogo lepše, prijetnejše, prijaznejše. Večja nikakor ni mogla biti... a bila je brez rešetk in to mu je pomnilo mnogo... "articulation"

Pismonoša ga je zmotil. Pismonoša. Materino; po pisavi je uganil. Z neveselo in od dela utrujeno roko pisane besede, rneenakomerno velike črke so ga prijazno pozdravile in mu priklenile misli na dom, — tja v pritično hišo na koncu ozke ulice za Krossovimi tovarnami in v temno sobo njihovega stanovanja, ki je bila vedno žalostna in je le vsako pomlad, ko ji je edino okno božala cvetoča češnja, — menda edina v vsem predmestju, — užila prgišče sreče.

"... Nič ne vemo, kaj je s Tabo? Tako dolgo se že nisi oglasil... Vem vem: časa ni maš; učiš se. — Saj ni treba mnogo, le toliko piši, če si zdrav... Pri nas je bolj žalostno. Anka se je vrnila domov. Leži... pa saj veš, kako je z njo..."

O da! Ve! Se predobro ve! Ni mu bilo treba še posebej omenjati tega in mu obujati spomine, ki mu duša krvavi ob njih. — Saj ni on kriv, da je tako! In Anka tudi ne! — Takrat,

ko je eksplozija kotla v tvornici ubila očeta in je ravnatelj, gospod Kross, ponudil Anki službo v svoji privatni pisarni, so bili kar zadovoljni. Se prezadovoljni! Od česa bi sicer živeli? Podpore nobene, odškodnine nobene, — na pokojnino pa niti misliti ne? Ravnatelj Krossa so blagovili, rešitelj jim je bil iz stiske, — in če je imel z Anko posebne namene, kdo je takrat vedel zanje, kdo jih je mogel sploh slutiti? Bili so srečni, kolikor se pač more govoriti o sreči, — zadovoljni pa prav gotovo, — in dolgo časa je šlo vse v redu, — dokler ni začela Anka tožiti, da ji stari ne da miru, da ji stavi čudne ponudbe in ji grozi, da jo bo odpustil, če mu ne bo ugodila. — "Stara pesem! Anka je prečedna, da bi ostala nezapažena," je pomislil takrat Ivan. Ni jemat stvari prehudo, se bo že poravnalo, je upal in ni niti slutil, kaj se je godilo tiste dni v Ankini duši. Še od daleč ni slutil, da se je že odločila rajši ugoditi Krossovim prošnjam in zahtevam, kot da bi jo nekega dne, zaradi kdove kakšne malenkosti, pognal na cesto. Lahko njemu za vzrok! — Za mater, za mlajšo sestro, — zanj, da bi lahko maturiral in dokončal študije, ki so ga veselile: medicino, se je sklenila žrtvovati. In se tudi je. Neke sote jo je ravnatelj povabil na izlet z avtomobilom. Pristala je, saj ji je pripovedoval, da bodo šli tudi drugi, — da ne bosta sama. — "Na žalost," je pripomnil, — Pa je imel stari lisjak dober načrt! Mojestersko jo je preslepil! — Ko sta popoldne odrinila, in sta bila sama v avtomobilu, se je čudila, kje so drugi. — Za njima da pridejo, — da so se tako zmenili, jo je potolažil. — Ko sta se zvečer ustavila v par sto kilometrov oddaljenem hotelu, je bila na njem vrsta, da se je čudila: "Nobenega še ni? — Čudno! — So se zamudili, — ali so zašli?" — Bržkone se ni dalo dvomiti v njegovo začudenje, moral je biti mojster, kar se tega tiče! —

— Potekla je noč in zgodilo se je. Anka se je vrnila domov šele v pondeljek dopoldne. Neprepana, trudna. Ivan je takoj zaslužil iz kakšnega vzroka. Materi bi bila lahko utajila, — to da njemu? Kako naj bi mu skrilas osmošolcu, ki je že v drugi šoli vedel, kako se takim in enakim stvarjem streže! — Ni tajila. Z denarjem, ki ga je položila na mizo, je povedala vse. — Cesa ji ni zrekla takrat mati! Besede, ki niso nikdar poprej in nikdar pozneje prišle več iz njenih ust. — Prijela je Judežve srebrnike in jih vrgla po podu. Veselo so zazvonili in

se izgubili v najoddaljenejšo koto. Pljunila je za njimi, — fe! — a še pred poldnevom jih je spet poiskala in šla z njimi k branjevki, da bi bilo kaj za kosilo. Jokala je takrat in na kolenu prosila Anko, naj ji odpusti ono poprej. — Ivanu se je zastudilo vse. Prekrel je tako življenje in vse, kar mu je padlo na misel. — Celo popoldne je brez misli taval po mestu, — zvečer je pred izhodom iz tovarne počakal na ravnatelja — Sam sebi se je moral smeja, — kadarkoli se je pozneje spomnil, kako se mu je tisti večer maščeval za sestro. Kamen je vrgel na ravnateljev avtomobil in razbil šipo na njem. To je bilo vse! Malo sicer; nekoliko potolažilo ga je vendarle. — "Čemu pravzaprav?", se je umiril. — "Sedaj, kar je, je! — Res, nima smisla..." — Življenje je teklo dalje. Anka je nehala hoditi v tovarno; — pomankanje se je vselilo v hišo. Primoran po prilikah, je Ivan sklenil, da ne bo šel v mesto študirat, čeprav mu je banovina podelila stipendijo in je tudi na raznih drugih vplivnih mestih dobil zagotovilo, da mu bodo pomagali, — kolikor bo mogoče. Začel je povpraševati za službo. Z največjim upanjem. Razočaralo ga je. Marsikje so mu povedali, da tako mladih moči ne potrebujejo, — drugje je bila splošna kriza vzrok, da so odpustili celo svoje stare namestence, ki so leta in leta, — pol ali celo življenje pustili v podjetju. —

(Konec prihodnjic.)

NEKAJ DROBIŽA

Chicago, Ill. — Kadar se ladja potaplja, so podgane prve, ki beže s krova. Tako je bilo z nacijo. Prej toliko širokoustenja, nato pa so "umrli" ali pa "sami umorili" drug za drugim.

Nacijsko črnokorzarstvo

Naciji so poleg vojne z orožjem znali zelo spretno operirati tudi z "živčno vojno". Vlekli so za nos mnogo državnikov v demokracijah, ki so jih uspeli z njimi, dokler niso šli predaleč.

Naj citiramo iz minulih dni v tej borbi sledeče:

"Nazi Blackmail"

Reynolds News, London, says, that "when certain well known figures in British public and industrial life went to see Hitler (in the days of appeasement, when cartel kings, Buchaninets and Chamberlains ruled), gramophone records were secretly recorded. Himmler (leading nazi Buchaninets) has placed these records in safety as he intends to use them as a blackmail weapon if nazi leaders are put on trial for war crimes." It has to be a hard fight to get either British or American officials to place the biggest nazi on the criminal trial list.

Well, jaz nimam k temu ničesar dodati kot to: "Nuff said."

Čudno se mi zdi, čemu so zavezniki ob predaji nacijskega vrhovnega poveljstva v Italiji prezrli jadranski del, ki ga je Italija dobila v dar po prejšnji vojni na stroške Slovencev in Hrvatov. Dočim so se naciji v severni Italiji po proglasu kapitulacije Angležem in Američanom hipoma podali, tega niso hoteli storiti na Primorskem, kjer so nemške čete bitke z jugoslovansko armado nadaljevale neglede na popolno kapitulacijo nemške vrhovne komande.

Vzlic temu so jugoslovanske čete prve prišle v Reko, Pulj, v Gorico in v Trst.

Ko se je kršil Hitlerjev rajh na vseh koncih in krajih, sem čital, da so Trst okupirale jugoslovanske (Titove) čete. In potem pa, da so ga osvobodile čete iz Nove Zelandije.

Čudil sem se. Čemu naj ti pride tovariš na pomoč šele ko ga več ne potrebuješ? Zakaj so prišli Novozelandci in Angleži v Trst šele ko so ga že slovenski partizani — del jugoslovanske regularne vojske — imeli v oblasti? Skozi štiri leta so šli naši ljudje skozi mlin trpljenja v borbi za svobodo svojega naroda.

Ali mislite, da bo sedaj rep

DVA DIKTATORJA, ki sta planila v svet in ga enako naglo zapustila, toda ob enem tudi posledice njunega evangelija, ki jih bo človeštvo trpelo skozi mnogo generacij. Mussolini in Hitler sta sedaj osebnosti zgodovine. A njuna dejanja so še tu in bodo še dolgo, predno jih bo mogoče izbrisati.

angleškega leva zmagal nad jugoslovanskimi partizani?

Pred nekaj dnevi sem se o tem pogovarjal s prijateljem, ki me je prišel obiskati na dom. "Veš kaj bi storil, če bi bil jaz na Titovem mestu? Ameriki bi vojno napovedal. Nato pa ji ponudil mir. In jugoslovanski vojaki bi imeli živeti, kakor ga ima sedaj nad milijon nemških vojakov, ki so v našem (američkem) ujetništvu."

Nato je pripovedoval o vesteh v časopisih, da od kar so ujeti nemški vojaki hranjeni pri naših mizah, so si pridobili na teži od 20 do 30 funtov. Godi se jim torej veliko boljše, kakor pa se jim je v tretjem rajhu celotno, ko je bil na višku blagostanja.

Ameriški vojni ujetniki pa so v nemških taboriščih shujšali kar do 50 funtov. Ne prvo ne drugo ni v soglasju s takozvano genevsko konvencijo, na kateri so države sprejele mednarodne vojne zakone. V njih so med drugim obljubile hraniti vojne ujetnike prav tako dobro, kakor svoje vojake. A se tiste pogodbe v tej vojni drži samo ameriška vojaška kuhinja. Dobro je, da bo nad milijon nemških vojni ujetnikov, ki jih oskrbuje naša armada, moralo kmalu domov, ali pa saj kam na delo.

Aleluja! OPA je vstal iz groba. To je ustanova, ki določa dostopne cene, če najde kje kak strop, in ki skrbi, da trgovci, ki se ne pečajo s črnim trgovcem prodajajo blago, ako ga kaj imajo, po določeni ceni. Ampak veliko je takih, ki se ne ravnavajo po odredbah, in OPA ima nalogo, da jih izsledijo. Tako je ta vladni urad dožgal, da so mnoge trgovske družbe prenešle vse svoje poslovanje na črni trg. In ko so eno izmed njih preiskali — n. pr. Dutch Dairy Frozen Food Locker Plant, so našli v hladilnih shrambah 300 tisoč funtov mesa, če prodanega odjemalcem brez da jim bi bilo treba dati kaj "pojntov". Dognalo se je, da vso to zalogo lastujejo stoprocentni ameriški patrioti, toda med njimi (lastniki onih zalag mesa) ni niti enega, ki bi bil uposlen v težki municijski industriji. A čeprav ne delajo naporno, vendar omenjena najdba mesnih zalag dokazuje, da imajo zelo dober apetit.

Dva tisoč "patriotov" je bilo po OPA predstavljeno, da lastujejo kar nad 300.000 funtov mesa najfinije kvalitete, ki so si ga nakupili brez da se bi kaj brigali za "rdeče pojnte". Ali ni to dokaz, da ameriška demokracija in naš free enterprise dobro funkcioniра?

OPA bržkone ve, da tiste ledene shrambe niso edine, v katerih se skriva poleg stotisočev funtov mesa ob enem ves verižniški sistem, ki mu pravimo "black market".

Kdor pravi, da je človek povsod doma, kjer se dobro ima, ta se moti, ali pa nima srca. — Jurčič.

Zadnji čas je že, da OPA določi dostopne cene tudi za rde-

Kakšno vladno obliko naj damo Nemčiji, da bo res ozdravela?

Nemčija je razdeljena v okupacijske zone Zed. držav, Anglije, Sovjetske unije in Francije. Vsaka teh dežel bo imela v odrejenem delu Nemčije sama kontrolo in oblast, a ob enem so se omenjene vlade sporazumele imeti še skupno komisijo za vladanje Nemčije, s sedežem v Berlinu.

Toda v protisloveskih listih v Ameriki se že namiguje, da kam Moskva negovati v svojem delu okupirane Nemčije komunistično nemško uradništvo, in na drugi strani pa se pojavlja bojazen, da mislita nagleska in ameriška vlada v njunem delu Nemčije ugotoviti politični vpliv industrialcev in cerkve. Zed. države n. pr. imajo v področju katoliško Bavarsko, kjer stremi priti na oblast klerikalizem, oziroma klerofašizem, v Avstriji pa je ruska armada dopustila ustanovitve vlade, v kateri so na vodilnem mestu social-demokrati in komunisti ter tudi krščanski socialci so zastopani v nji.

Vprašanje, kakšno vladno obliko bodo določili Nemčiji, je od silne važnosti in pa sporno ob enem. Znani angleški socialistični teoretik in podpredsednik delavske stranke Harold Laski je napisal o tem za časniško agencijo ONA sledeči informativni, času primeren članek:

Prišel je čas, ko bomo morali iskati med Nemci ljudi, sposobne po svojem značaju in svoji miselnosti, da začno vladati svoje sodeželane... in čim prej jih bomo našli, tem bolje bo. To bodo morali biti ljudje, katerim bomo mogli zaupati, ki bodo imeli sposobnost, da pospešijo delo nemškega ozdravljenja — in sicer ne le radi Evrope, temveč radi vsega sveta.

Pri tem pa se zmote in zablude. Mislim na naziranje, da bomo mogli najti "nevtralne" Nemce, ki bodo pripravljeni delati v okviru zavezniške kontrole in se zadovoljijo z upravo, ne da bi poskušali oblikovati tudi svojo politiko. Ako bi se posluževali takih ljudi, bi ne mogli najti med njimi osebnosti zadostnih sposobnosti, da bi mogli prevzeti naše naloge, ko pride čas, ko se bo končala neposredna kontrola.

Na svoji višji stopnji je administrativno delo vedno obenem ustvarjanje politike, ravno tako kot je z izvajanjem pravosodja na najvišji stopnji vedno zvezano zakonodajno postopanje. Posluževali se bomo Nemcev edino v svrhu pisarniškega dela, ali pa takih, katerih osebnost in ideje bodo dovolj velike, da bodo mogle vplivati tudi na naš napor. V prvem slučaju je jasno, da bomo zadrževali v Nemčiji povratek normalnih razmer. Ako pa bomo ravnali v drugi smeri, bo naš največji problem, kako izbrati za to naloge primerne ljudi.

Po mojem mnenju bo treba, da se odločimo za to zadnjo pot. Največja nevarnost je v izbiri ljudi. Predlagam, da ne smemo vzeti v poštev nikogar, ki ima v svoji preteklosti stike z nacisti. To nam mora že samo po sebi prepovedati vsako najmanjše zaupanje. Priporočam tudi, da zavrnemo vse industrialce, ki so se podvzivali sodelovati s Hitlerjem, da izključimo tudi vojake, ki so se nadali, da bodo potom njega dosegli svoje čezmerne vojaške cilje, ki presegajo celo one, o katerih je sanjal Bismarck.

V tem slučaju bomo odklonili sodelovanje ljudi kot so Brueening, ki se nahaja zdaj v Zedinjenih državah, in ki se je v letih pred 1933 pokazal popolnoma nezmožnega, da potlači nacistično grožnjo, a pozneje — lepo na varnem v inozemstvu — vendar ni opozoril ostalega sveta na nevarnost, ki mu je pretela.

Kdo bodo končno ljudje, katerim bomo mogli zaupati, tako da jih bomo mogli vporabljati v administraciji Nemčije, mi ni znano. Le eno mi je jasno — namreč, da izbrani ljudje iz vrst zedinjenih narodov ne bodo zadostovali. Taki ljudje bodo zrasli iz nemškega naroda v njegovih sedanjih preizkušnjah. Pokazati pa bodo morali, da bodo zmorni in voljni, vladati Nemčijo v smislu štirih svobod. Prepričan pa sem, da se bodo taki moški pokazali v Nemčiji šele, ko bo začela zopet svoje politično življenje.

Politično življenje v Nemčiji pa se bo začelo šele daleč nekeje v bodočnosti, kajti nova Nemčija

ja si bo morala zaslužiti zaupanje zedinjenih narodov.

Težko bo že izvesti to, da bodo Nemci v vseh štirih okupacijskih zonah našli isto ali slično politično usodo. Toda dokler ne pride do skupnih načel, obstojajo še druge nevarnosti. Nastati utegnejo težki problemi, ako pride do tega, da bi v ameriški in angleški zoni prišli na površje ljudje z industrijskim ali rimokatoliškim ozadom, dočim bi Rusi in Francozi oddajali svojo oblast komunistom v onih predelih, v katerih je okupacija Nemčije pripadla njim.

Moje osebno naziranje je zagledanje, da moramo začeti čimprej komplicirani proces uvedbe demokratičnega življenja v občinskih uradih, v mestih in na deželi, in to s pomočjo Nemcev samih. Morda bomo delali napake, zaupali ljudem, katerim ne bi smeli, in odobrili korake, ki bodo napačni. Zavezniška kontrola bo morala imeti za dolgo dobo pravico, da odobri ali zavrne ljudi in odredbe. Prepričati se moramo namreč, da smo modro izbirali.

SKOZI DIMNIK V NEBO

Linden, N. J. — Bilo je v domovini, kjer so ene ženske bolj pobožne kot druge, kakor je menda tudi tukaj. Ampak pravijo, da prav zelo pobožne niso priljubljene niti v spovednicah, še manj pa med ljudmi, ker jim je svetohlinstvo zoprno.

Omenila bom na kratko slučaj, ki se je zgodil v starem kraju. Rojak Jakob se je vrnil iz Amerike z družino in si napravil načrt, kako bodo živeli, da ne bodo žena in otroci preveč mislili na Ameriko, kjer je bilo takrat mesa v izobilju in poceni. Kupil je v jeseni rejene prasiča in ga zaklal. Bilo je kolin, klobas in sušilnica pa polna mesa. Vsak dan je v nji skrbno zakuril, da se bi lepo okadilo.

Nekega dne se mu je zazdelo, da kosov mesa na palicah ni več toliko kot jih je bilo. Premišljuje in si misli, "jedli ga še nismo, le kdo bi ga jema?"

Ponoči so doma, a še ni slišal kakega sumljivega šuma. Pri njemu je stanovala sestra Kata. Bila je zelo pobožna. "Ona ne bi vzela," si je mislil.

Ampak kosi so se redčili in sklenil je, da bo odslej pazil tudi na Kato. Neke noči, ko je bdel, zapazi nekoliko svetlobe v šendi, kjer se je sušilo meso, kot da bi kdo užgal užgalico. Gre tja in zagleda v velikem sušilnem dimniku svojo sestro, ki je kos mesa že imela v rokah. Jakob se je razlezel in zakričal: "Kaj tudi terejalka krajejo! Ali se pripravljate skozi dimnik v nebesa?"

Vpil je še dalje, da si bi predstavljal za tatu pač kakega tujca, ne pa take "tercijalke" kot je ona. — Agnes Pasarich.

Bratislava spet svobodno mesto

V začetku aprila je sovjetska armada okupirala Bratislavo, ki je bila glavno mesto kvizlingske slovaške "republike" in sedež slovaškega prohitlerskega klerikalizma.

Ko so Bratislavo dobili po prejšnji vojni Čehi, so iz nje napravili moderno mesto in pa eno najvažnejših pristanišč na Donavi, da je lahko v plovi ob tej reki tekmovala z Dunajem in Budimpešto. Čehi so jo sprejeli tudi v zelo važno železniško križišče. Mesto se je pod čiško upravo hitro razvijalo in imelo ob pričetku te vojne že nad 160.000 prebivalcev. A Bratislava je bila pred prvo svetovno vojno zelo mešano mesto in taka je ostala tudi potem, kajti gospodujoči sloj so bili Mađžari, na drugem mestu Nemci, Slovaki pa so bili večinoma mađžaroni. Ulični napis so bili v mađžarskem, nemškem in slovaškem jeziku tudi ko je bila Bratislava pod Čehoslovakijo, prej pa samo v nemškem in mađžarskem.

Železničarji so tudi v vojni

V zadnjih petih letih, od kar smo v oboroževanju in v vojni, je bilo na ameriških železnicah ubitih 4.182 železniških delavcev, 171.500 pa poškodovanih v nesrečah. Torej tvori tudi oni zelo veliko bojišče.

Majski Glas

1945

POSVEČEN ŠTIRIDESETLETNICI
PROLETARCA

V njemu je zastopanih nad 20 tukajšnjih strudnikov in pesniki osvobodilne borbe iz Slovenije.

Gradivo pestro, zgodovinsko, zabavno in poučno.

Cena 35c izvod. Cena za večja naročila je sledeča:

10 izstisov	\$ 3.30	50 izstisov	\$14.50
15 izstisov	4.80	75 izstisov	21.00
25 izstisov	7.75	100 izstisov	27.00
35 izstisov	10.50	250 izstisov	65.00

Naročila naslovite:

PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave., CHICAGO 23, ILL.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

List "Italia Libera" v Rimu je komentiral Titovo zahtevo za pridruženje Gorice, Trsta in Istre k Jugoslaviji in zapisal med drugim: "Tito je bil na obisku v Moskvi, kjer je naglasil, da morajo postati Reka, Zader, Istra, Gorica in Trst del Jugoslavije. Poudaril je, da to zahteva ljudstvo, ki v teh krajih živi, in pa, da je uverjen, da se mu bodo želje izpolnile. To maršalovo dognanje o volji ljudstva ni presenetljivo. Doslej je Jugoslavija argumentirala, da ima pravico do Trsta večinoma s političnih, strateških in ekonomskih motivov. Ampak v resnici ima maršal (Tito) v rokah sedaj en močan argument, in ta je, da je on eden izmed zmagovalcev."

Gen. Maxime Weygand, ki je poveljeval francoski armadi v času njene kapitulacije Hitlerju, je sedaj jetnik načelnika sedanje francoske vlade generala Charlesa de Gaullea. Ko se je Weygand Nemcem podal, se je de Gaulle boril dalje. Vlada v Vichyju ga je proglasila za izdajalca in bil je v nenavzočnosti pred francoskim vojnim tribunalom (Vichy) obsojen v smrt. Eden sodnikov je bil Weygand. Ali mu bo sedaj de Gaulle vrnil "milo za drago"? Čudno, kako hitro se menjajo toki sodobne zgodovine.

V Sunnyside, Utah, je bilo dne 9. maja v eksploziji v premogovniku ubitih okrog dvajset kopačev. Dočim je vojne na bojiščih lahko prejel ali slej ko ne, je ni v rokah nikoli. Vedno tvega življenje in ude.

Sovraštvo Irske do Anglije nima mej. Ko je bilo iz Nemčije uradno naznanjeno, da Hitlerja ni več, je načelnik Irske neodvisne države Eamon de Valera šel osebno k nemškemu poslaniku in mu izrazil sožalje Irskega naroda na veliki izgubi...

In ko so drugod v imperiju Velike Britanije praznovali dan zmage v Evropi, so v glavnem mestu Irske demonstranti napadli urade angleškega in ameriškega konzulata. Razbili so okna, druge posebne škode menda niso napravili. A to, kar je storil de Valera in potem demonstranti je dokaz, da Irska ostane fašistično navdahnjena (klerofašistično), vzlic padcu Mussolinija in Hitlerja ter njunih imperijev. Enako Portugalska in Španija, dokler bosta pod fašističnimi diktatorji.

Dan zmage, ki ga je oznanil predsednik Truman dne 8. maja, je prešel v San Francisco skoro brez zanimanja. Dočim so v New Yorku imeli rajanje kar dva dni, ga tam ni bilo. Kajti ljudstvo ob našem Pacifiku je interesirano v prvi vrsti v vojno z Japonci. V New Yorku in drugje na vzhodu pa je bilo

vedno glavno zanimanje v vojni s Hitlerjem. Ko je padel, je New York praznoval. Ko se po Hirohito, bodo pa v San Franciscu, Los Angelesu, Seattleu in v Portlandu imeli svoj dan.

Milan Nedić, ki se imenuje za feldmaršala, je po osvoboditvi Beograda, kjer je služil Hitlerju, pobegnil v Avstrijo in od tam načeljeval "srbski vladi". Nedić je bil srbski kvizling. V Kitzbuehlu v Avstriji so ga dohile v roke ameriške čete. V hotelu ga je dne 9. maja obiskal poročevalec časniške agencije Associated Press, ki ga je vprašal o njegovih načrtih. Odgovoril mu je, da se bodo on in njegove čete borile i dalje proti Titu in Stalinovim zmagam v "naši deželi" (Srbiji). Ko mu je poročevalec omenil, da mu bo morda zmanjkalo čet, in da se bo morala politika na Balkanu usoglasiti s koristmi Evrope v splošnem, se Milan Nedić ni podal temu argumentu. Nadaljeval je: "Borili smo se skupno z Mihajlovičem proti Titu, proti komunistom in proti Stalinu. Tu smo že sedem mesecev. Prišli smo sem iz Bosne, od kjer smo se morali umakniti vsled premoči ruske in drugih armad..."

Kitzbuehel je zelo prijetno letovišče. Milan Nedić ima torej za lepoto in udobje dober okus in denarja mu ne manjka, kajti ob razpadu Jugoslavije je bil on tik državne blagajne. Reporterji so v tem prirodnem rajju dobili poleg Milana Nedića njegovega brata generala Milutina Nedića in 33 drugih njihovih tovarišev. Ameriški častniki pa so ugibali, kaj storiti z njimi. Da-li so tudi oni vojni zločinci, ali niso? Ako bi prišli v pest poljstvu rdeče armade, ali pa Titovi, bi to vprašanje zelo naglo rešili.

Konstantin Fotić, ki si je pridobil vsled svoje dolgoletne poslaniške službe v Washingtonu veliko zvez, znanecv in prijateljev, govori v San Franciscu slično kot Milan Nedić ameriškim reporterjem v Avstriji. In tudi Fotić ima denarja, kajti iz državnih skladov ga je zajemal z veliko žlico.

Srbska deputacija v San Franciscu s omenjenim Fotićem in škofom Dionisijem na čelu je dobila med poročevalci Hearstovega, McCormickovega in drugega Sovjetski uniji sovražnega časopisja precej pozornosti. V drugih pa le bolj malo, čeprav ima ta klika denar in lahko vabi na drage gostije in daje visoke napitnine. A zgago vendarle dela.

Dr. Ivan Subašić je baje znanovan za v "likvidacijo". Tako piše poročevalec čikaške Tribune Frank Hughes iz San

ITALIJANI V GENOVI so zavezniške čete navdušeno sprejeli. Toda ne pa zavezniške vojaške vlade, ker se jim zdi nedemokratična. (Več o tem je v članku na prvi strani in v drugih poročilih v tej številki.)

Francisca, kjer je Subašić načelnik jugoslovanske delegacije. Je verjetno, da so Subašičevi dnevi v Titovi vladi šteti. Težko, da bi ta dva tako različna si človeka — po značaju, prepričanju in v namenih — mogla kaj dolgo orati skupaj. A ni pa verjetno, da ako bi ga Tito mislil "likvidirati" (postaviti ob steno), bi ga ne poslal na varno v San Francisco in mu potem povedal: Ko se vrneš, bo po tebi! To bi bila zelo nerodna, nesmiselna poteza. Mogoče je, da Subašić ve, kako malo bo pomenil v vladi pod Titom, čeprav ima naslov ministra vnanjih zadev. Sicer pa gre Jugoslavija, kakor ostala Evropa v splošnem, skoz zelo težak proces in vzelo bo dolgo, predno bo stabilizirana ekonomsko in politično.

"Srbski viri" v San Franciscu so Tribune nemu poročevalcu pripovedovali med drugim, da je poleg Subašića znanovan za v likvidiranje tudi bivši vodja srbske social-demokracije dr. Živko Topalović. Tu ima saj kaj podlage, kajti Topalović je načeljeval odboru "v šumih in gorah Jugoslavije", kateri je zagotavljal zvestobo Mihajloviču in Petru. Peter in Mihajlovič sta igro izgubila in z njima drugič, ki so stavili na njune karte.

V severni Italiji se vrši čistka na debelo. V Milanu so baje partizani pomorili do konca minulega tedna že nad štiri tisoč fašistov in drugih, ki so kolaborirali s Hitlerjem in Mussolinijem. In isti viri poročajo, da se koljejo tudi med sabo. Take so pač posledice vojne, ki je v severni Italiji ob enem tudi civilna vojna. Prvo je zadušil Mussolini, sedanja pa prizadeva skrb bi ameriškim in angleškim častnikom. Ne mika jih rabiti silo, kot jo je Anglija v Grčiji, a zapretili so, da se je bodo poslužili, ako Italijani sami ne poskrbe, da nastane red in mir med njimi. Ampak masa je razplamtena in agitatorji zahtevajo preobrat. Demokracijo ameriškega in angleškega modela bo v Italiji nemogoče uvesti, kajti Italija nima bogastev, kot jih imajo Zed. države, in ne bogatih kolonij, od katerih bi ži-

vela, kot živi od njih Anglija. Ima le izkoriščevalce in izkoriščance.

Camillien Houde, ki je župan velikega kanadskega mesta Montreal, je v svojem govoru 6. maja dejal, da se ne bo prav nič čudil, ako se bo kanadske čete že v bližnji bodočnosti povabile v vojno proti sedanjim zaveznikom. "Proti katerim," je zaklical nekdo v dvorani. "Mar proti Rusiji?" Houde mu je odgovoril, čemu vprašuje, ko je vendar sam tako lahko "uganil".

Rev. V. M. Ardas je duhovni vodja Hrvatske katoliške zajednice. Njen gl. urad je v Garyju, Indiana. Predno so Zed. države bile pritegnjene v vojno, je ta katoliški svečenik, s Hrvatsko katoliško zajednico vred, podpiral "domobrance" (paveličevce) in se navduševal za "Nezavisno hrvatsko državo". Tudi velik list so izdajali pod tem imenom in podpirali politiko Mussolinija, Hitlerja in Vatikana. Sedaj pa je ta "duhovni vodja" proglasil za vojnega zločince tudi svojega bivšega ljubljence Ante Paveliča. In označil ga je tako zato, ker proglasa Josipa Broza-Tita za vojnega zločince. In da mu ne bo kdo očital, češ, ti si zoper Tita zato, ker si za Paveliča, je še njegova "zavrgel". Sedaj je pač vseeno, kajti Pavelič je itak doigral in če so ga partizani dobili v roke, ga je že konec. A hrvaški klerofašisti v Ameriki pa bodo ruvarili dalje.

"Balkanska godlja" bi bila res godlja, če bi se človek oziral samo na intrige srbskih domobrancev v Ameriki, na hujskanja hrvatskih svečnikov, na boje v HBZ, na Narodni Glasnik in Slobodno Reč, in na "manifeste" Zveze slovenskih župnikov. Ampak v ameriški vladi so dovolj poučeni, kako je tam in na čigavi strani je narod, oziroma večina naroda. Poizvedovalna služba obeh vlad je zelo zanesljiva, zato prav malo dajo, kadar srbska delegacija iz Garyja trdi, da govori v imenu vsega srbskega naroda, ali kadar odbor hrvatskega domobranstva izjavlja, da le on zastopa Hrvate, in ko zveza slovenskih župnikov trdi, da govori

v imenu tri sto tisoč ameriških Slovencev.

Rev. Julij Slapšak poziva v "Glasilu KSKJ" katoliške Slovence, naj se nikar ne puste omrežiti v partizansko propagando, kajti če partizani res dobe vso moč v Jugoslaviji, bodo posledice "ločitev cerkve od države, dovoljen bo civilni zakon in razporek, verski pouk bo izginil iz šol in katoličani bodo morali za svoje šole sami skrbeti. In vzdrževanje cerkve bo popolnoma odvisno od zbirki vernikov. "Če izpeljejo ločitev po francoskem vzorcu, bodo zaplenili tudi vse cerkveno premoženje in bodo verniki morali vzdrževati tudi vse cerkvene zavode..." Rev. Slapšak je torej zelo v skrbah za cerkveni real estate v Jugoslaviji in ne bi rad, da bi verniki za svoje cerkve sami skrbeli. A čudno je, da se ta slovenski kaplan v Clevelandu ne domisli, da imamo tudi tu cerkev ločeno od države, da imamo civilni zakon in razporek, pa gre katoliški cerkvi v USA vzlic temu boljše kot kjerkoli na svetu!

V prejšnji Jugoslaviji so bile tri državne cerkve: pravoslav-

na, katoliška in muslimanska. Svobodni sta bili tudi luteranska in židovska cerkev, toda bili sta brez državne podpore. Pa naj bodo še prve tri enako svobodne in vzdržujejo naj jih njihni pripadniki, ne pa država v celoti. Ločitev cerkve od države je koristna za to deželo, bila je koristna za Francijo, pomenila bi odrešitev Španije in v prid bo tudi skupnemu prebivalstvu Jugoslavije.

Slovenija, z Ljubljano vred, je bila v Jugoslaviji zadnji otok, iz katere so se Nemci umaknili, toda ne brez boja. Nadaljevali so z njim tudi potem, ko jim je bilo oznanjeno, da je nemško vrhovno poveljstvo brezpogojno kapituliralo. Zadnje nemške postojanke so tabore poleg v Ljubljani v gorenskih, štajerskih in koroških krajih. A sedaj je Slovenija spet prosta in lotila se je čiščenja ter ekonomske obnove. Počiščenje morda ne bo vzelo dolgo. A njeni gospodarski problemi pa so težavni in vzelo bo časa, predno bodo spravljani v red. Ampak narod, ki je pokazal v svoji najtežji uri toliko živavosti, bo kos tudi novim nalogam.

dajo je izvrševal njegov tajnik Rustici.

"Aimone ima mnogo drugih virov dohodkov — med njimi tudi 600.000 lir, katere mu plačuje italijanska država kot kraljevski žepni denar. Radi tega je prodajal te stvari mnogo ceneje kot njegovi proletarski tekmovalci rimskega črnega trga. Njegov sekretar je prodajal angleške cigarete po samo 110 lir, t. j. za \$1.10, dočim zahteva navadni črni trg za nje 150 lir.

"Ta princ je bil fašist še predno je prišel Mussolini na oblast," trdi list Italia Libre. "V dobi fašistične vlade pa je bil ovaduh, ki je predajal fašistom častnike italijanske mornarice, ako so bili proti-fašisti."

V Rimu dobite zagovornike in obtoževalce Aimoneja. Razmerje je naslednje: Anglo-Amerikanci 50% zagovorniki, Italijani: 0.

Originalna imena krčem

Gostiln, ki obstojajo še iz prejšnjih časov, je mnogo v raznih deželah. Z njimi obstojajo tudi originalni, stari naslovi, napisani nad vhodnimi vrati v gostilne. V nekem angleškem časopisu je navedena cela vrsta takih zanimivih imen na gostilnah. Tako je v Cheptowu gostilna, ki se imenuje: "Pri staremu natrkane-mu filozofu." "Pri človeški nogi" (v Breslavi). "Pri luknji v steni" (Ortovich). "Pri smejoči se nuni" (Dudley). V Columbu v Severni Ameriki je gostilna z dvema napisoma in sicer ob vhodu v ječe. En napis je obrnjen k cesti, vodeči iz mesta in se glasi: "Zadnja prilžnost za pitje." Drugi, ki je obrnjen k vratom ječe, se glasi: "Prva prilžnost za pitje." Tudi v nemških mestih so se našla raznovrstna zanimiva imena, ki pa sedaj vedno bolj izginejo. Tako je v Berlinu: "Pri veseli kokoši." "Pri strumnemu psu." "Pri prvemu okrepčilu v zakonskem stanu (ležeča ob hiši uradnika, ki klepa civilne zakone)." "Pri možu s štirimi centi." "Pri zadnji instanci" (poleg višjega sodišča). V drugih državah je n. pr. v Breslavi: "Pri poljskemu Bogu." V Leipzigu je kréma: "Pri stari slamnjači." "Pri hlevu pive" (v Kolnu). V nekaterih mestih so gostilne blizu pokopališča: "Pri zadnji solzi."

Vsakdo zdaj že ve, da je Aimone nekoliko preveč svobodno govoril o priliki neke uradne večerje v Tarantu, kjer je igral vlogo kraljevskega admiralja kraljevske italijanske mornarice. Izjavil je, da so sodniki, ki zasledujejo izmed fašistov najbolj zloglasne, le podlež in morilci, ter da bi jih bilo treba ustreliti mesto onih fašistov, katere obsojajo.

Stvar je zanesla v Rim mlada in lepa angleška žurnalistka, nastavljenka angleške agenture Reuter. Končno je zvedel o Aimonejevih izjavah tudi Pietro Nenni, prvak socialistične stranke. Njegov list Avanti in drugi časopisi sredine in levice so nato začeli zahtevati Aimonejev kraljevski skalp.

Umberto je torej odpustil svojega bratranca in mu vzel čin admiralja. Ko levica s tem še ni bila zadovoljna, mu je naložil 60 dni ječe — kar je pa seveda nekaj čisto drugega kot "confinio", katere je rajnik Mussolini delil na levo in desno. V njih so se ljudje vsak mesec postarali za leto dni.

List Italia Libera, glasilo razmeroma zmerne stranke akci- je, je napisal o tej zadevi naslednje:

"Admiral Aimone d'Aosta je prihajal vsak teden v Rim iz Taranta in prinašal s seboj velike množine angleških cigaret, žganja in drugih predmetov, katere je potem prodajal v svojem klubu svojim aristokratskim prijateljem. Dejansko pro-

Ameriške izgube v Evropi

Izgube ameriške armade na evropskih bojiščih so znašale od začetka invazije pa do konca vojne 512.113 mož. Izgube našega letalstva tu niso vštete. 88.225 mož je bilo od dneva invazije do 6. junija pa do konca letošnjega aprila ubitih, 365.320 ranjenih in 58.568 pa pogrešanih in ujetih.

SEJA KLUBA ŠT. 49 JSZ

Cleveland, O. — Seja kluba št. 49 JSZ bo v nedeljo 20. maja v čitalniških prostorih Slov. del. doma na Waterloo Rd. Prične se ob 9:30 dop. Vse članstvo je proseno, da se je udeleži. — Anton Jankovich.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE .. CHICAGO, 23, ILLINOIS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicaga in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois

SAMOMORI SO V NEMCIJI SEDAJ VSAKDANJOST. Marsikdo, ki je bil še pred nekaj tedni ali meseci "nadčlovek" in gospodar, je izprevidel, da je sanjam za tisočletni nemški nacizem odzvonilo, in da jih čaka kazen. Pa so si jo mnogi kar sami naložili. Na zgornji sliki je župan mesta Leipzig, ki si je vzel življenje čim je izprevidel, da bo postal vojni ujetnik zaveznikov.

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Osvobodjena Slovenija

Nad ljubljanskim gradom je zaplapolala svobodna slovenska zastava. Razobesile so jo zmogovite brigade slovenske in jugoslovanske vojske, ki je z ognjem in mečem izgnala premaganega sovražnika iz okupirane teritorije. Slovenski borce je držal obljubljeno besedo, da se prej ne preneha boriti, dokler ne bo rojstna dežela očisti od tujega osvoboditelja in bodo domače izdajce izročene roki pravice slovenskega naroda.

Dolga štiri leta je težka mora ležala na slovenskih prsih, sesala narodovo kri in s pomočjo zapeljanih slovenskih fantov in deklet kopala grob-malemu narodu, ki je bil pripravljen rajše umreti, kakor pa živeti kot suženj tujega gospodarja. Dolga stoletja je neprijetni delal načrte in koval nakane, da si prekrasno slovensko deželo osvobodijo, njeno slabotno ljudstvo pa raznarodi in ponemči. Ampak sovražnik ni nikoli računal, da bo iz tega slabotnega zrastle narod-velikan, slovenski David, ki bo pokazal skrito moč in neomahljivo voljo, da s svojo lastno borbo zagotovi ne samo svojo narodno svobodo, temveč prikratk v svoji zgodovini vse pravice, do katerih so upravičeni miroljubni, demokratični, civilizirani narodi sveta.

Slovenski narod ni čakal, da mu bodo drugi prinesli zaželjeno svobodo. Zanj se je pričel boriti sam in si urejati deželo po volji ljudstva samega. Ta volja naroda mu je prinesla narodno avtonomijo, njegovo ljudsko vladno in njegovo narodno vojsko.

Baš ob pisanju te kolone (10. maja) je pozvonilo in kurir mi je izročil naslednji telegram: Yesterday, May 9th, received following telegram from San Francisco, signed by Lieutenant General Sretan Zujovic and Lieutenant Colonel Vladimir Dedier:

Oduševljeni smo oslobodjenjem naše Bele Ljubljane. Sretni smo zajedno s vama. This was first news to me that Ljubljana is liberated and I sent following reply to Colonel Dedier:

Many thanks for your and General Zujovic's telegram addressed to me, but no doubt meant for all other Slovenian Americans as well. I am releasing it for publication in Slovenian and other Yugoslav newspapers and know that all of our people genuinely interested in a sound Slovenia and sound Yugoslavia will appreciate the significance of such a spontaneous message from two outstanding Serbian Heroes of the War of Liberation. Death to Fascism — Liberty to the People. Friendly regards to you both and to your Comrades and Colleagues of the Delegation.

Louis Adamic.

Ljubljana — Bela Ljubljana je svobodna! Ljubljana, kjer se je poordila misel za ustanovitev Osvobodilne fronte in ki je dala svoje najboljši sinove in hčere za svobodo vsega slovenskega naroda! Ljubljana-suznja, obgrajena in odrezana od svobodnega sveta, kjer so izdajali onečastili slovensko besedo in slovensko ime, odkoder je na ti-

soče naših izobražencev in narodno zavednih Slovencev in Slovenk bilo odpeljanih v koncentracijska taborišča v Italijo in Nemčijo — v počasno smrt! Ljubljana — kjer so prvi narodni izdajalci plačali s svojo krvjo — kjer so pod italijanskimi in nemškimi krogli padli prvi talci!

Ljubljana, ki ti je sovražnik že postavil grobni kamen in te zapisal za pokopano 6. aprila 1941 — ki pa si vstala iz groba 9. maja 1945!

Danes si svobodna in s teboj je svobodna vsa Slovenija! Ti sočkrat pozdravljena!

Pozdravljeni junaški slovenski borci, pozdravljena slovenska vojska!

Bratje stražarji, pozdravljeni! Drava nas zove, Jadran rjove — bratje, naprej! (Maister.)

Mirko G. Kuhel, tajnik.

ZED. DRŽAVE IZŠLE IZ TE VOJNE KOT NAJJAČJA VELESILA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

unije, in prav tako, da-li ne bi bila Sovjetska unija tepena brez naših lend-leasnih datatev, ki znašajo v prid Rusije okrog osem milijard. Dejstvo je, da bi se vojna vršila morda v nedogled, če ne bi bilo te vzajemnosti med Zed. državami in Rusijo.

In bržkone bi se končala veliko drugače, ako ne bi bile potegnjene vanjo Zed. države.

Ko so bile enkrat v nji, so dokazale, da je ni sile na svetu, ki jih bi mogla premagati.

In vlada v Washingtonu svira, da je tudi ne bo.

Vse še, kar je potrebno je, da si tudi zamislimo mir, za kakršnega bo vredno v obrambo. Kajti vsi smo ponosni na moč te svoje dežele, a mnogi so v dvomu, kako jo bo uporabljala. Ali v korist sebi in svetovnemu miru, ali pa tako, da se bodo rodile klice za tretjo svetovno vojno.

Odgovora na to vprašanje še ni, kajti ameriška vnjanja politika je še nedoločena in še zmerom se pomika po tistih tokih, ki niso jamstvo proti vojnem.

Nad milijon nemških vojakov v ameriškem ujetništvu

Ob koncu vojne v Evropi je bilo od ameriških čet že nad milijon nemških vojakov ujetih in zadnje dni borbe so se skušali naši armadi podati še vsi ostali nemški vojaki, ali pa saj Angležem, a z Rusi, katerih se silno boje, pa so se borili do konca.

Doslej je ameriško vrhovno poveljstvo poslalo že na tisoče vojnih ujetnikov v Zed. države, a po nemški kapitulaciji pa bodo ostali vsi drugi tam, dokler ne bo sklenjen mir. Veliko jih bo poslanih v Anglijo, da pomagajo pri odvažanju razvalin in popravljanju ter gradnji novih hiš. S tem bodo saj deloma popravili škodo, ki so jo napravili Angliji. Slično uporablja nemške vojne ujetnike Rusija.

Proletarec je bil ustanovljen, da služi delavstvu. Tej nalogi je zvest v vsakem slučaju, v krizah in "dobrih" časih, v vojnah in miru. Podpirajte ga.

HITLERJU SO BILI V NAJVEČJO POMOČ KVIZLINGI. Na gor-
nji sliki je "veliki mufti Jeruzalemski", ali kakor mu pravijo Angličani, "Grand Mufti of Jerusalem". Z njim je mislil sedaj pokojni firer pod-
žgati ves arabski svet proti Angliji. Ko je v Berlinu poginil, če je res preminul, si je lahko mislil, kako napačno je tudi z Arabci računal.

Titu ukazano, da se naj umakne iz Primorske

(Nadaljevanje s 1. strani.)

gane. A sedaj pa je baš v Washingtonu dobila ta nam skozi vso vojno sovražna Italija, toliko zaslombe, da se zdi, ko človek čita angleško in ameriško časopisje, kot da je Jugoslavija bila sovražnica in v vojni z združenimi narodi, ne pa Italija.

To je razumljivo, če se pomisli, kako je naša vlada tudi pod pokojnikom Rooseveltom ljubimkalo z Vatikanom in pošiljala tja kot posebne poslanke bivše magnate jeklarskega trsta, newyorskoga n a d s k o f a Spellmana in druge, dočim je bilo poslanih k Titu v Jugoslavijo le nekaj častnikov nižjega reda, dasi se je Jugoslavija borila ob naši strani in s tem proti Italiji.

Trst zelo sporen problem

Ze večkrat smo omenili, da angleška in ameriška vlada ne soglašata z zahtevami Jugoslavije po Primorju, zategadelj se je moral Josip Broz-Tito osloniti edino na Rusijo.

V prejšnji vojni se Nikola Pašić, — zvan za lisjaka z Balkana, ni kaj prida brigal, kaj bo s slovenskim in hrvaškim Primorjem, kajti cilj mu je bila "velika" Srbija, ki naj bi dobila Solun. Pa je na mirovni konferenci izgubil Trst in Solun. Pa še Reko in Zader zraven.

A Tito se je pripravil na pohod v Trst, v Reko, Zader in Gorico in ko je bil enkrat s svojimi četami tam, so se začele v Italiji demonstracije in pa zahteve na zaveznike (Ameriko in Anglijo), da naj se jugoslovanski armado požeze iz omenjenih "italijanskih" krajev.

Pod vplivom naših "sobojevnikov" Italijanov in pa vsled posebnih namenov angleških imperialistov, katerim kaj rada pritrdi ameriška vlada, se je Titu naročilo, da naj Primorje prepusti "zaveznikom" (kot da Jugoslavija ni naša zaveznica) in počaka, da se bo o njemu, namreč o pripadnosti Trsta in ostalega Primorja odločilo na mirovni konferenci, ki kdo ve kdaj se bo pričela.

Komunisti v Italiji soglašajo s Titom

Edina stranka v Italiji, in to poleg tega vplivna stranka, ki je priznala upravičenost zahtev jugoslovanske vlade pod vodstvom Tita do jugoslovanskega Primorja, je komunistična stranka, ki pa je s to svojo potezo za enkrat veliko izgubila. To je storila nedvomno zato, ker je Moskva odobrila zahtevo Jugoslavije po Trstu in ostalem Primorju in od komunističnih strank se pričakuje, da slede navodilom iz Moskve, čeprav je kominternu že dolgo tega razpuščena.

Ameriški in angleški častniki — ne vsi — dokazujejo, da je Trst italijansko mesto. Enako Zader, Gorica in Reka. Le redkokd v Angliji in v Zed. državah si upa v velikih časopisih in revijah zagovarjati jugoslovanske zahteve.

Ampak jugoslovanske čete so bile prej v Reki, Zadru, Gorici in v Trstu, kot pa ameriške, angleške, kanadske in novozelandske. Zaveznikemu vrhovnemu poveljniku angleškemu generalu Alexandru ni bilo lahko ukazati Titu, češ, odidi s

svojimi slovenskimi četami, bomo to ozemlje že mi varovali, dokler se ne odloči, čegavo naj bo!

Ampak Slovenci niso hoteli oditi in na površje so ob enem prišli tisoči onih Slovencev, ki jih je Mussolini primoral v podtalnost. V Trstu so se vršili shodi, slovenski shodi, na katerih je govoril med drugimi slovenski general Dušan Kveder in zagotavljal, da spada Trst pod Jugoslavijo, a ne bo pa podjarmljen, pač pa povsem avtonomno mesto. Italijanska večšina bo imela v njemu besedo večine, a slovenski jezik pa bo enakopraven z italijanskim v uradih, politično in gospodarsko. To je bila pravična obljuba. Toda ameriški državni podtajnik Grew smatra, da tako ne gre, torej naj Slovenija čaka, kako se bodo domenili veliki možje pri zeleni mizi, kadar že se zberejo skupaj.

"Čistika" že v teku

Vzlic temu umešavanju Anglije in Amerike pa je vlada Slovenije, vzajemno s centralno jugoslovansko vlado, pričela s čistko, ki so jo Angličani in Američani zelo grdo gledali. Pač ne vedo, kaj so Slovenci na Primorskem prestali, pa se sedaj zgražajo le nad "jugoslovanskimi zločini".

Bilo je poročano, da je jugoslovanska, oziroma slovenska oblast, dala aretirati goriskega nadškofa Margottija (ki je bil hujski fašist kot Mussolini), škofa v Trstu zaprla v "hišno varstvo" in ljubljanskega škofa Rožmana, ki je sodeloval s Hitlerjem in prej z Mussolinijem, pa vrgla v ječo.

Zavezniki, ki teh trenj ne razumejo, se zgražajo, a v slovenskih krajih pa smatrajo, da je bila ta vojna zares proti fašizmu in se ravna po tem pravilu, pa če je Londonu in Washingtonu všeč ali ne.

Kaiser obeta masno produkcijo hiš

Henry J. Kaiser, ki obratuje velike ladjedelnice v Californiji, Oregonu in Washingtonu, obeta, da bo po vojni z Japonci začel producirati zločljive (portable) hiše v velikih množinah. Stale bodo s stavbiščem vred od \$4,000 do \$5,000. Vsaka bo imela dve spalni sobi, kuhinjo in druge pritlikline.

Hiša bo vsa dogotovljena in treba o bo samo zložiti skupaj, kar bo vzelo le par dni. Unije stavbinskih delavcev so nasprotno tem načrtom, češ, da bodo zidari in tesarji obsojeni v brezposelnost, ali pa primorani iskati druga dela.

Ameriške vojne izgube znašajo okrog milijon mož

Izgube ameriške armade in mornarice so znašale do konca prvega tedna v maju 972,655 mož. Izmed teh je bilo 216,626 ubitih, 584,887 ranjenih, 84,686 pogrešanih in 86,455 ujetih.

48urni delavnik ni več potreben

Vsled odpuščanja vladnih naročil tovarne širom dežele odslavlajo delavce in tako je izjemna naredba, ki je dolgotrajnega delavnika podaljšala s 40 na 48 ur, izgubila veljavo.

MIRKO G. KUHEL:

Razvoj Slovenije v naporih za svojo svobodo

(Nadaljevanje.)

Edinstvo slovenskega naroda

Pred sedanjo vojno je imel jugoslovanski del Slovenije manj kot 1.500.000 prebivalcev, izmed katerih je bilo več kot 80% kmečkega stanu. Industri-
alnih delavcev je bilo v Sloveniji zelo malo. Skoraj en milijon Slovencev pa biva pod italijansko oblastjo v Primorju, Istri, na Goriškem ter pod Avstrijo (Nemčijo) na Koroškem in Stajerskem. To so pokrajine vzhodno od Vidma v Benečiji, v Rezijski dolini ter Goriška, Trzič, Trst in severna Istra pod Italijo, pod Avstrijo pa Beljak, Vrbsko jezero, Celovec in pokrajina nad Mariborom in v Prekmurju. Cilj Osvobodilne fronte je združiti vse dele Slovenije v novo slovensko državo, ki postane del nove, federativne, demokratične Jugoslavije.

Ko je sovražnik navalil na deželo v aprilu 1941, je jugoslovanska vojska bila poražena, zajeta in razpršena preje kot v dveh tednih. Eden izmed vzrokov za hitro sovražno prodiranje po Sloveniji leži v dejstvu, da slovenski narod ni gojil posebne "ljubezni" do velebrskih politikarjev v Belgradu; zrcali se tudi v nesposobnosti glavnega štaba kraljevske vojske, kateri je celo zastavljal vsak uspešen odpor proti napadalcem. Poleg tega je tudi vlada v preteklosti tako prezirala in zapostavljala Slovence — s pomočjo domačih državnih uradnikov in političnih voditeljev v vladi — da je narod v nekaterih krajih Gorenjske in Stajerske smatral okupacijo za manjše zlo. V teh krajih večina ljudi obvladuje tudi nemščino. Toda narod je faktično stopil iz dežja pod kap.

Položaj v Sloveniji pred vojno

V predvojni letih je belgarijska vlada omalovala in zapostavljala blagor slovenskega naroda v prid Srbom in pokrajini, kjer so ti prevladovali. Skupščina je štela 625 članov, toda Slovenija je bila upravičena le do 25 poslancev. Če upoštevamo, da je Jugoslavija štela nekaj nad 15 milijonov prebivalstva, Slovenija pa nekoliko manj kot 1.500.000, tedaj je očividno, da porazdelba državnih poslancev ni bila ne pravična in ne demokratična. Sorazmerno s številom prebivalstva bi Slovenija morala imeti 10% zastopstva v skupnem številu 625 ali najmanj 62 poslancev; imela pa jih je le 25 ali 4%. Slovenski politikasi so se večinoma bolj brigali za svoje osebne koristi, kot pa za dobrobit svojega naroda. Dokaz temu je tudi njihovo stališče po invaziji, ko se je menda večina takozvanih "zastopnikov" naroda udinjala sovražni reakciji. Ljudstvo danes sploh več ne zaupa voditeljem Krekovega in Čokovega tipa. V preteklosti je narod redkokdaj imel priliko izbirati svoje kandidate; to je storila stranka na krmilu. Sicer pa se je v Sloveniji že udomacila prislovica, da gre Slovenec lahko v Belgrad, ako hoče videti, kam romajo njegovi davki. Druge pravice v vladi itak ni imel. Ko je Ljubljana zaprosila, da bi v državnih proračunih vključili tudi potrebno vsoto za zgraditev novega poslopja za vseučilišče, je bila zahteva ignorirana in vzelo je mnogo let, predno je vlada odobrila nekaj denarja v ta namen.

Slovenske politične stranke niso bile velike niti privlačne, razen Slovenske ljudske stranke, ki je v političnem življenju imela monopol od upostavitve diktature naprej. Krščanski socialisti, katoliške obrtne zadruge, socialni demokrati, socialisti in druge liberalne stranke

niso imele posebnega vpliva nad maso kmečkega prebivalstva. Sokolska zveza je bila edina, ki je uživala široko privlačnost, toda ta ni bila politična, temveč narodna in telovadna ustanova.

Po svojih "zastopnikih" narod ni imel potrebne vezi z vlado in ko je nastopila samopostavljena diktatura, je izginila vsaka prilika za demokracijo v tistem pomenu besede, kot jo razumevajo demokratični, svobodni narodi.

Kvizilinkovske skupine

Ko je sovražnik okupiral Slovenijo in so njegove posadke zasegle glavna mesta, trge in vasi, je pričel plačevati domače kvizlinge, ki so mu narod izročili skoraj brez vsakega preli-vanja krvi. Južno od Save na Dolenjskem in Notranjskem je zagospodaril Italijan. Nemci pa so pograbil Gorenjsko in Stajersko in vse te pokrajine proglasili za redni del tretjega rajha.

Ti kvizlingi so bili v prvi vrsti belogardisti ali domobranci, kot se nazivajo sami. Vodi jih bivši general kraljeve jugoslovanske vojske Leo Rupnik, kateri je tudi izdelal načrte in nadzoroval utrjevanje Rupnikove obrambne črte na slovensko-italijanski meji. Kakšna potratna denarja in nepotrebnega truda je bila ta črta, je vidno iz dejstva, da je previdni Rupnik zelo skrbno shranil vse tajne podatke, načrte in informacije o utrdbah, kiso bile zgrajene za obrambo Slovencev pred italijanskim napadom, ter jih izročil Hitlerju in Mussoliniju. Njegova glavna pomagala sta sin Vuk Rupnik ter polkovnik Kren. Tem vojaškim voditeljem je dajal politične inspiracije ljubljanski nadškof Rožman in drugi iz klerikalnega tabora, ki so radi svojih cerkvenih in političnih pozicij uživali zaupanje med preprostimi, nepoučenim kmečkim narodom.

Partizani in Bela garda

Prvi lokalni odpor se je pojavil 27. aprila 1941, ko je bila ustanovljena Osvobodilna fronta. Domobranci so si takoj izbrali geslo: Boj proti komunizmu — v obrambo vere in cerkve. Važno je beležiti, koliko uspeha so dosegli v treh in pol letih kolaboracije s sovražnikom, do septembra 1943 z Italijani, zatem pa z Nemci, ki so postavili Rupnika za predsednika slovenskih pokrajin pod Nemčijo.

Bela garda je našla največ odziva v Suhi krajini in v nekaterih krajih Notranjske južno od Ljubljane. Domobranci se ni moglo razviti nikjer druge, navzile vsem poizkuso vojaških, političnih in cerkvenih krogov, ki so ga skušali razširiti tudi po Stajski, Primorski, Koroški, v Beli krajini in na Gorenjskem. Celu v okoli-
cah, kjer je gibanje začasno uspevalo, je danes skoraj popolnoma zamrlo.

V teh krajih ljudje niso verjeli, da so zavezniki na strani partizanov, pač pa nasprotno. Ljubljanski časopisi so vedno trdili, da so belogardisti na strani zaveznikov in zavezniki so imeli težko nalogo ljudi prepričati, da jih belogardisti varajo. Ko so pričela zavezniška letala redno pristajati na osvo-

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja Vodi jo George Marchan WGES, 1360 kilocycles.

bojenem ozemlju, so si omislili načrt, da pobijejo nevarne laži. V okolici Loškega potoka je bilo treba zgraditi letališče za ameriška letala. Partizani so za to delo uposili nad 300 družin, o katerih so vedeli, da simpatizirajo z belogardisti. Ko so ti zapeljani ljudje videli ameriške in angleške letalce in tovorna letala, na katerih so bile pripeljane partizanom vojaške potreščine in ranjenci ter bolniki pa odpeljani v zavezniške bolnišnice v Italijo, tedaj so se le razumeli ljubljanski prevaro. Ta dogodek je zadal belogardizmu v tej okolici smrtni udarec.

Tudi besedilo domobranske prispege je marsikateremu odprlo oči. "Slovenec" jo je objavil v okviru 21. aprila 1944. Glasi se:

"Prisegam pri Vsemogočnem Bogu, da bom zvest, hraber in svojim podrejenim pokoren, da bom v skupnem boju z nemško oboroženo silo, stoječo pod poveljstvom vodje velike Nemčije, S. S. četami in policijo, proti banditom in komunizmu kakor tudi njegovim zaveznikom svojo dolžno vestno izpolnjeval za svojo slovensko domovino kot del svobodne Evrope. Za ta boj sem pripravljen žrtvovati tudi svoje življenje. Tako mi Bog pomagaj!"

Ali je bilo treba večjih dokazov, na kateri strani je bila Bela garda?

Domobranska moč

Moč domobranskih čet ni bila nobenkrat natančno ugotovljena, toda domneva se, da je ob vrhuncu svojega gibanja štela od 15 do 20 tisoč belogardistov. To število se je lansko leto skrčilo na manj kot 5000. Bilo je do 30 stoletj in vsaka je štela 160 vojakov. Imena večine teh so bila partizanom znana. Nemci niso nikoli polagali velike važnosti belogardistom kot borbeni sili, koristili pa so jim v tem, da so netili sovraštvo in razkol med narodom in pobijali civilno prebivalstvo, ki je bilo naklonjeno partizanom in jim pomagalo. Tako je sovražnik rabil brata v boju proti bratu, Slovenec je moril Slovenca, ker je verjel svojim voditeljem, ki so postali narodne izdajce.

Danes je veliko bivših domobrancev v partizanskih vrstah. Uvideli so svojo napako in prevaro glede odnosa zaveznikov ter se poslužili pomiloščenja, ki ga je proglasil maršal Tito, ako pred 15. januarjem 1945 zapustijo sovražnika in pristopijo v slovensko otvobodilno vojsko. Le oni, ki so osebno izvršili kak zločin nad narodom in partizani, še s strahom čakajo na čudež, ki naj bi jih rešil neizogibne sodbe in kazni. Zadnja poročila tudi kažejo, da so se belogardisti v Ljubljani sprli med sabo in kdor more, pobegne in se skriva...

(Dalje prihodnjič.)

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNi JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO 23, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7172—7173

DRŽITE CENE ŽIVILOM NIZKO

Grocerije in odjemalci morajo sodelovati v boju proti višanju cen. Oboji so skupno odgovorni za uveljavljanje določenih (ceiling) cen. Poučite se o njih iz uradnega seznama odobrenih cen, predno kaj kupite.

OFFICE OF WAR INFORMATION

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

THE GREEKS HAD A WORD FOR IT

"The Road to Serfdom," by Frederick Hayek, Is as Fantastic As the Exploded Theories of Malthus

In an effort to convince the American people that "planning" by government—city, state or nation—is an evil thing and will surely lead to Fascism or something worse, a widespread campaign is being conducted to popularize "The Road to Serfdom," by Frederick A. Hayek, an Austrian economist.

The book didn't attract much attention until the "Reader's Digest" printed a condensed version. After that, other publications took it up.

Dr. Hayek and his supporters would deny that he is opposed to all planning by governmental agencies. He professes to be willing to provide "some minimum of food, shelter and clothing, sufficient to preserve health." But one step beyond that miserable minimum would be fatal, he argues.

The book is cleverly written. The Greeks had a word for it—"Sophism"—that is, unusual skill to deceive readers and lead them up a blind alley.

"Planning," according to Hayek, is Socialism, and Socialism is responsible for Hitler and Mussolini, for Fascism and Nazism. To prove that, he points out that both dictators at one time professed to be Socialists.

The people of Great Britain and the United States are now traveling the same dangerous road, he warns, saying:

"The younger generation today has grown up in a world in which the spirit of commercial enterprise has been represented as disreputable and the making of profit as immoral. Where to employ 100 is represented as exploitation, but to command the same number is honorable."

Now, there may be responsible teachers in both countries who indulge in such nonsense, but they certainly do not exercise any great influence.

This newspaper has never advocated Socialism. It does not believe that to 'employ 100 is exploitation,' but it does contend that the men who are the industrial, financial and political rulers of this country will be guilty of criminal folly if they do not prepare for the difficulties which are sure to confront us after this war is over.

That involves "planning." We do not know any other way to achieve the desired result. Dr. Hayek apparently does not object to finance and industry planning as much as they see fit. It's only when government does a little thinking that he gets excited. LABOR believes it is a job for all three, and it is convinced that unless they get busy we may have serious trouble in this country.

Dr. Hayek's contention that Socialism is responsible for the development of Fascism and Nazism in Europe is utterly without foundation. Mussolini and Hitler were put in power by industrialists and financiers who were determined to destroy labor unions. Socialism, whatever its strength or weakness may have been, had nothing to do with it.

Fortunately, on that point the record is complete, but Dr. Hayek, and those who are pushing his book, are anxious the people of the United States and Britain shall forget that most disagreeable fact.

So they spread the doctrine that if the state goes to the rescue of human beings on anything like an adequate scale, the whole caboodle of us are bound to go over the precipice into an abyss, where all is black and vile.

A more fantastic doctrine has not been preached since Malthus, the Englishman who was a theologian on Sundays and a very poor economist the rest of the week, insisted that when God created man, He forgot to provide the things needed to sustain life. Therefore, according to Malthus, the great danger was the world would become over-populated, and it was gravely argued that, in order to avoid that calamity, we should welcome war, disease and pestilence.—LABOR.

ARE CO-OPS A NEW INVENTION?

Enemies of the Cooperative movement, who now masquerade under the innocent-sounding title of "tax equality," try to scare Americans who mistrust all isms (and rightly so) with the prevarication that co-ops are something new, revolutionary, and allied with the destructive isms of the old world.

They, of course, know (but won't tell) that Cooperation, which is nothing but groups of people working together for the common good, so as to protect themselves from the selfish interests of the predatory minority, is older than the machine age. Even in an organized sense, economic cooperation dates back to the best days of the Chinese civilization. Over a thousand years ago, the Chinese operated cooperatives that followed some of the cardinal principles (for instance), division of savings according to patronage, rather than investment that were later ingeniously compiled by the Rochdale pioneers.

Perhaps the Chinese civilization would never have deteriorated and fallen apart if these early co-ops had managed to gain an upper hand in China's economy, and to also infiltrate the rest of Asia? And perhaps our occidental civilization will manage to pull out of its current tailspin toward destruction if cooperatives and other forms of economic democracy manage to overcome the power of short-sighted, predatory international profiteers who are now plunging the world into one bloody crisis after another?—The Co-operative Builder.

RUSSIAN DISCUSSES DEMOCRACY

"It would be a completely hopeless business to demand that democracy in all European countries be constructed exactly along British or American lines."

That quotation is taken from the Soviet magazine, "War and the Working Class." The writer continues:

"There is no dispute over the fact that there is a difference between the democracy which is fulfilled in the Soviet Union and the democracy which exists in a number of other countries, but it is indisputable that this distinction should not serve as an obstacle in the way of strong and lasting collaboration among the Allies."

All sensible Americans will approve that statement. The Declaration of Independence, the foundation of our liberties, declares that governments derive "their just powers from the consent of the governed." That's the real test.

Where we find in other countries governments set up in that way, we should not quibble about their form, but we have a right to ask: Did the people act freely or were they subjected to compulsion?—Labor.

BUSINESS PROFITS IN BRITAIN

The common people of England have not been enriched by this war, but Big Business in that country has done well, according to an example published by the British "Labor News."

It shows that the "eight leading British automobile companies" doubled their "liquid assets" from \$50,000,000 in 1939 to \$100,000,000 in 1943, "and the 1944 figures will be still higher."

The companies piled up this hoard despite the fact that they paid dividends up to 25 per cent annually during the war years.

FARM LAND BOOM IS TRACED TO CITY FOLK

Farm land values continue to boom. They are now 52 per cent over the 1935-1939 average, 11 per cent of the gain having been made last year.

The Bureau of Agricultural Economics declares that farmers are doing little buying of land. The speculators, it said, are city folks seeking a "hedge" against possible inflation.

Diplomacy is the art of letting the other man have your own way.

THE MARCH OF LABOR

MUSSOLINI'S CRIME: HE FAILED

During the end of April the world witnessed a spectacle that cast a sad reflection upon the intelligence and sincerity of humanity.

Benito Mussolini, the Italian dictator, was captured by anti-fascist Italians and executed by a firing squad.

And that made sense, since it was an action which conformed to the rules of the dirty game that Mussolini has been playing.

But what neither made sense nor showed the Italian populace in a favorable light was what happened afterward. When the corpse of the fallen fascist chief was mutilated and defiled, the worst, and not the best of human reactions were revealed.

No one had more cause to hate the living Mussolini than the Italian Socialist leaders. It was they whom the modern Caesar brutalized and killed. Yet, we suspect that those Socialists, while they would gladly have shot the "Duce," would have been the last to wreak their spleen upon his dead body.

The tawdry fact is that the people who spit upon and kicked the fallen Mussolini were the same Italians who cheered for him and meekly followed his orders when he was riding the crest of power.

What was the new crime which changed the attitude of the multitude from veneration and respect to hatred and contempt? It was that Mussolini failed. That, to many people, is the greatest crime of all. Always it has been a crime which no dictator could commit and live.

Had Benito Mussolini achieved his ambition—even though to do so he had slaughtered half of mankind—the other half would have cheered him, just as he had been applauded by "democracy's" leaders in the past. Then it would have been that only those people who, like the Socialists of Italy, base their actions upon reason, would have opposed and condemned him.

How fickle is the mob!—Reading Labor Advocate.

GETTING ALONG WITH CONGRESS

Up to date, one of the most gratifying developments in connection with Harry Truman's succession to the presidency has been the friendly relations which have developed between the White House and Congress. Cynical observers ask: "How long will the honeymoon last?" Our guess is it will last for quite a while.

The fact is that Congress understands the new Chief Executive and he understands Congress. They speak in the same language.

We think that is the way the Founding Fathers intended. They created three branches of government—all equal, all independent. They hoped all three would work together, respecting each other's jurisdiction.

That hasn't always been the case. Generally the Executive has sought to dominate the Congress. Even if the majority submitted, a sturdy minority resisted, and the result was squabbles galore.—Labor.

THE DEAD DUCE

Mussolini is dead officially. As a political force "Il Duce" has been dead ever since the American armies landed in Sicily.

Mussolini's career shows that a clown can take the crown in our kind of civilization if properly press agented.

The receiver of the greatest bribe known to have been paid up to 1915 A. D., he is also known to have paid the bribe that broke that record, when he bought Laval in 1935, and took the League of Nations off his Abyssinia trail.

The career of this son of an anarchist blacksmith of the Italian village of Forlì shames all the artisans of novel and drama. They could not think up a thing like that.

The real question remains. Can we pay for any more like that?—The Chicago Daily News.

HALF MILLION NEW MEMBERS IN FARMERS' CO-OPS

Membership in farmers' cooperatives increased 540,000 during the marketing season 1943-44, according to figures just released by I. W. Duggan, Governor of the Farm Credit Administration. "This puts the total number of farmers who are members of cooperatives over the 4 million mark for the first time," he explained, "that the 4,390,000 members do not represent that many individual farmers, for some are members of more than one cooperative."

"Farmers' cooperative marketing associations during the war have been contributing materially to the handling and processing of food and fibers. A total of 7,522 associations were engaged in this business during the last marketing season which is slightly less than those reporting the year before. Associations which handle farm supplies and equipment have shown an increase, and they numbered 2,778. Dairy cooperatives led with the largest volume of business followed by the grain co-ops. Next came the co-ops handling livestock and those were followed by organizations handling fruits and vegetables."

"The marketing cooperatives reported a membership of 2,730,000 while the purchasing enterprises had 1,660,000 members. Dollar volume of marketing cooperatives was slightly in excess of \$4 billion while co-op purchasing business totaled right around \$1 billion."

SO YOU'RE AGIN' UNIONS

In Japan, in 1940, the government abolished trade unions.

In Japan, in 1945, all workers work 16 hours a day; men workers earn about \$19.25 per month; women workers earn about \$8 per month; and 15 to 25 per cent of all workers are children.

So, you're agin' unions, eh?

IN THE WIND

From THE NATION

Enemies of the OPA have staunch allies in England. A British friend sends us the following clipping from the March 19 issue of the Daily Film Renter, a movie-theater trade paper published in London: "Further cable from New York intimated that OPA—who they are I haven't the faintest idea—are asking Congressional authority to control admission prices, stating they are up 38½ per cent since 1941. I suppose it's some well-meaning body who wants to interfere without knowing the slightest thing about the facts. Haven't heard that there's any likelihood of any such control being initiated, and very certain that OPA—whoever they might be—won't get very much satisfaction from the American government. Later cable—Senate committee have turned it down—I thought they would—OPA just a lot of busybodies!"

Overheard in New York on May 2: "I don't trust that bum. I don't think he's dead at all. I bet he's skipped to Argentina or some place. Oh, no, that's right. Argentina's on our side now, isn't it?"

The following ad appears every Sunday in the Norwich, Connecticut, Record: "Bingo. Immaculate Conception School, Westerly, R. I. Every Monday, 8:00."

Doris Vormbrock, president of the Pan-Hellenic Society at the University of Louisville, Kentucky, told some of the qualifications for sorority membership in an interview in the Louisville Courier Journal of April 8: "We try to find out something about a girl's parents before we pledge her, because we want nice people, but the girl herself is what we go by. We don't pledge Jewish girls, but they wouldn't want to join. Our ideals are based on Christianity."

James A. Griffin, Catholic Bishop of Springfield, Illinois, offered this explanation of Roosevelt's death in an address April 17: "While President Roosevelt was a casualty of the war, he was also a casualty of the heartless criticism of his enemies and a casualty of Russia. The perfidy of Russia is notorious. No man can deal with the red elements and hope to survive."

Legislative Memo: The House Judiciary Committee has reported favorably on the so-called "equal rights" amendment, which would nullify all legislation designed to protect women workers. The Senate Commerce Committee is expected to issue a report on the Murray bill (S.555) for a Missouri Valley Authority by May 15. The bill then will go to the Senate Agriculture and Irrigation committees successively. By a referendum vote of 2,667 to 101, the Chamber of Commerce of the United States has put its O.K. on the Bailey bill (S. 754), which would prohibit royalty payments by industry to representatives of employees. The Judiciary Committee is now considering the bill.

A NOTE TO CLARE LUCE

In the days of the war-debts debate, some 20 years ago, there was a funny story about a Congressman, who insisted firmly: "We don't want their gold, we don't want their goods; we want their money." Life, however, has a habit of being stranger than fiction; so we are not surprised to find Clare Luce saying that she's for "cold cash on the barrelhead" from Germany rather than "reparations in kind" as proposed by the Yalta agreement.

How would you like to take your change, Clare? In German marks? No doubt you'd prefer dollars. But how do you think Germany will get the dollars except by selling goods directly or indirectly to us?

We hate to bother your pretty head with these abstruse matters, but as a member of Congress you really ought to know more about them than you appear to have learned in your previous careers as "playwright, author, journalist, foreign correspondent and lecturer." (Congressional Directory.)

Why not ask Henry to have one of the tame but intelligent economists he keeps around his Fortune office explain the whole thing to you?—From The Nation.

An orator, or author, is never successful until he has learned to make his words smaller than his ideas.—Emerson.

The Issue of Trieste in the American Press

The Chicago Sun Trying to Find Some Side Exit Which In This Case Is Not The Easiest Way Out

(From The Chicago Sun, May 9, 1945.)

Italians demands for retention of Trieste, and Yugoslav claims for it, pose for the major Allies a sharp but inevitable problem — and one which should be solved more equitably than it was in the settlements of World War I.

It is gratifying that Trieste is now in the hands of the Allied command. Decision as to the future for this city, so long a storm center of rival patriotisms, can be reached on the merits more easily than if either disputant had possession.

The economic importance of Trieste is that of a port—a tremendously vital one—for central and southern Europe; it is in no sense a vital port for Italy. The corollary of this fact is that Trieste should now be made a free, international port—as moderate Italians such as Count Sforza readily agree.

Sovereignty is another matter. Italy's claims have been made well known in this country, but Yugoslavia has a case which will demand most serious consideration.

A majority of the people of Trieste have long classified as of "Italian nationality," although many in that majority are of Slovene origin. The Istrian hinterland is overwhelmingly Slovene and Croat — and these south Slav peoples have undergone heavy oppression by the Italian Fascists. It should be borne in mind, as well, that Trieste and Istria, formerly part of Austria, were awarded to Italy under the cynical treaty of London of 1915—the framers of which were far more interested in wooing Italy to the Allies than in ethnic or economic justice.

The Allies must examine the rival Yugoslav and Italian claims with the greatest care. There are, of course, possible alternatives to a decision in favor of either. Trieste might be made not only an international port but an international city. Pending decision, this is an issue on which Allied minds should be open—and not stampeded by slogan shouting.

DUBINSKY AND GERMAN WORKERS

David Dubinsky, President of the International Ladies Garment Workers Union, speaking at an exhibition commemorating the uprising of Warsaw Jews, was so carried away by the cold-blooded Nazi policy of extermination of Europe's Jews that he announced willingness to support punishment of the German people, as the only form of retribution.

Dubinsky went beyond the United Nations declaration which asserts that the German people must be held responsible for the Nazi crimes. He insisted, "that goes in large measure for the laboring masses of Germany as well..."

Aside from the impropriety, to put it mildly, of issuing a denunciation of German workers from New York, Dubinsky by-passes the fact that German workers and socialists were the first to suffer when Hitler came to power.

That the German labor movement was unable to prevent the rise of Hitler is an indictment too of the labor and socialist movements of the world. It does not call for the smug assumption of moral superiority on the part of a leader in the American labor movement.

Dubinsky also revealed the hope that a free labor movement will assert itself in Germany. But such a free labor movement will find it impossible to arise unless the workers of the world demand that labor everywhere be free. To support Allied plans for long range subjugation to the German people under the guise of punishment means to prevent the resurgence of free labor in Germany. It plays directly into the hands of Stalin, who has already staked out his claim for German slave labor.

The AFL convention decisively denounced slave labor as a weapon which would be used to destroy free labor all over the world. This has been echoed by the United Mine Workers Journal and by Labor, the official organ of the Railway Brotherhoods.

Their attitude comes much closer to an international labor feeling than does Dubinsky's view.

The world has lived through enough hate. Dubinsky deserves no support when he adds his bit to Vansittartism.—The Call.

A Chance Labor Muffed

The prison term of eight and one-half to fifteen years imposed on Joseph Fay, of the stationary engineers' union, and James Bove, of the hod carriers' union, by New York Supreme Court Justice Munson, after a jury had convicted them of the extortion of large sums of money from construction concerns on the \$300,000,000 Delaware aqueduct project, will bring no tears to the eyes of the hundreds of thousands of self-respecting and decent trade union men and women in the metropolis.

Most deplorable, however, is the fact that it took a judge and jury to rid the labor movement of Fay and Bove, a step which should have been the primary duty of the labor movement itself. The argument of trade-union autonomy and lack of power by the central trade union authority to deal effectively with instances of racketeering sounds thin and hollow in the face of such predatory conduct as revealed in the Fay-Bove trial over a long period of years. Extortion and racketeering are acts which involve not only the unions and the individuals directly concerned with them. They bring shame and pillory to all of organized labor.—Justice.

WANT MORE BUTTER? PAY MORE MONEY!

WASHINGTON.—A simple man with a simple solution to the butter problem is Secretary Charles W. Holman of the National Cooperative Milk Producers Federation. Holman is a veteran lobbyist for the big dairy interests here.

Appearing before the Senate Banking and Currency Committee March 14, Holman said a "six cent increase in the market price for butter" would be a practical "means of increasing the domestic supply."

The dairy lobby also wants \$100 million more in subsidies, making a total of \$796 million.

THE PERSISTENT TYPE

How you have changed! You used to have thick black hair and now you're bald. You used to have a ruddy complexion and now you're pale. You used to be stocky and now you're thin. I'm surprised, Mr. Canning.

"But I'm not Mr. Canning." "Look! You've even changed your name."

Quit Wondering

Have you ever wondered where you fit into the national wealth picture? If so, you can quit wondering right now for here are the latest figures:

1,114 are multimillionaires.
12,085 are millionaires.
22,735 are worth \$500,000 or over.
49,405 are worth \$250,000 or over.
117,549 are worth \$100,000 or over.
505,230 are worth \$50,000 or over.
717,832 are worth \$25,000 or over.
1,308,275 are worth \$5,000 or over.

As for most of us coal diggers, we belong in the next class of Americans—worth less—than \$5,000, and with our scale of wages and lack of work, we'll always remain in that classification.—The Progressive Miner.

NOW BE QUIET

Who's waiting at this table?" demanded the irate customer. "You, madam," said the busy waitress, "until your turn comes."